

Anticiganizmus

Riešenie rasistických klišé o rómskych občanoch

- 14-18
- 3 x 45 min.
- tabuľa/flipchart; smartfóny / počítač s prístupom na internet pre študentov; počítač s pripojením na internet a projektorom; PC pracovné stanice alebo mobilné terminály;
- Táto téma skúma fungovanie a mechanizmy predsudkov a rasizmu voči rómskemu ľudu a ďalším skupinám, ktoré boli stigmatizované ako "cigáni" (*anticiganizmus*)
- **Etika / Náboženstvo** **Politológia**

Spolufinancovaný
Európskou úniou

Financované Európskou úniou. Vyjadrené názory a postoje sú názormi a vyhláseniami autora(-ov) a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Európskej výkonnej agentúry pre vzdelávanie a kultúru (EACEA). Európska únia ani EACEA za ne nepreberajú žiadnu zodpovednosť.

Celý obsah tejto webovej stránky, najmä texty, obrázky a grafika, sú chránené autorským právom. Pokiaľ nie je výslovne uvedené inak, autorské práva vlastní reflections.eduskills.plus a podliehajú licenci Creative Commons Attribution - Non-commercial - Distribution (nekomerčné využitie) za rovnakých podmienok 4.0 Medzinárodná licencia. Môžu podliehať podmienkam licencie.

Úvod

Základné informácie a didaktická perspektíva

Ideológia anticiganizmu je založená na stigmatizácii jednotlivcov a skupín ako "cigánov". Táto stigmatizácia čerpá svoju legitimitu z predpokladu, že tí, ktorí patria do skupiny označenej ako "cigáni", tvoria homogénnu entitu s istými nemennými charakteristikami. Ďalším znakom anticiganizmu je to, že tejto skupine sa priradzujú stereotypné abnormálne znaky prejavujúce sa v tvrdeniach ako "to je v cigánskej krvi" alebo "Rómovia kradnú". Jadro týchto stereotypov je tvorené presvedčeniami, ktoré vo viacerých prípadoch existujú po stáročia a opakovane sa v spoločnostiach vynárajú na povrch v reakcii na súčasné situácie.

Vylúčenie "cigánov", diskriminácia a prenasledovanie spadajú do tejto ideológie. Zvyčajne sú tieto činy a spoločenské štruktúry namierené voči Rómom, v závislosti od spoločenských a historických okolností môžu byť však namierené i voči iným skupinám alebo jednotlivcom vnímaným ako "cigáni".

V rámci tejto série lekcí má práca s príspevkami na Facebooku a mediálnymi správami umožniť študentom kriticky sa zaoberať zobrazením tejto skupiny v masmédiách a sociálnych sieťach. Účelom hry rolí je poskytnúť žiakom praktickú príležitosť na okúsenie procesov skupinovej dynamiky, ktoré spôsobujú diskrimináciu a naučiť ich vcítiť sa do pocitov tých, čo sú diskriminovaní.

Výsledky vzdelávania

Kompetencie

- Výstižné zhrnutie a kritické prehodnotenie mediálneho obsahu a jeho analýza v súlade so stanovenými úlohami; nadobudnutie znalostí o príležitostiach a rizikách spojených so sociálnymi médiami (mediálne kompetencie)
- Výstižné vysvetlenie a analýza toho, ako funguje diskriminácia na základe príkladu anticiganizmu
- Pozrieť sa na vec z pohľadu inej osoby (multiperspektivita)
- Vytvoriť si svoj vlastný názor na politické a spoločenské otázky
- Popísať spôsoby ako diskrimináciu riešiť
- Úspešne pracovať v heterogénnej skupine a prispievať do skupiny z vlastnej iniciatívy
- Schopnosť otvorene a nenásilne diskutovať a riešiť konflikty; prejavovanie rešpektu k ostatným a ich názorom (hodnotová orientácia)

Témy / Národné učebné osnovy

Anticiganizmus, diskriminácia, rasizmus, násilie a konflikt, menšiny, Rómovia, média, rešpektovanie odlišností a rôznorodosti, eticky zodpovedné správanie, čo sa s tým dá urobiť individuálne a v kolektíve

Učebné osnovy

Skratky:

A = Aktivita

D = Diskusia

PS = Práca v skupine

IP = Individuálna práca

DÚ = Domáca úloha

PP = Práca v pároch

PŠU = Predchádzajúce štúdium

učiteľa

NŽ = Názory žiakov

PŽ = Prezentácie žiakov

PU = Prezentácia učiteľa

Lekcia číslo 1 : Prípád Márie

Fáza	Obsah	Médiá, Materiál
Úvod (15 min.) PU D	Cieľ Žiaci sa dozvedia kľúčové informácie o prípade 'Mária' a o verejnej diskusii, ktorá ho sprevádzala. Príprava Učiteľ poskytne dostatočný počet kópií materiálov 3, 4 a 5 (pre tri skupiny) a zabezpečí technické podmienky na premietanie videí z materiálu 1 a 2.Flipchart, tabuľa alebo interaktívna tabuľaUčiteľ by sa mal pripraviť na hodinu tým, že si prečíta históriu Rómov (napríklad "Zoznam skutočností o histórii Rómov"https://www.coe.int/t/dg4/education/roma/histoculture_EN.asp) Realizácia Krok 1 Učiteľ prehrá video vyprodukované Fundación Secretariado Gitano (Materiál1) a rozdá jeho prepis. Dostupné sú titulky vo viacerých jazykoch. Krok 2 Učiteľ predstaví tému modulu a odpovedá na akékoľvek otázky žiakov týkajúce sa materiálu. Žiaci môžu klásť otázky, ako napríklad: Kto alebo čo sú "Rómovia"?Čo sa myslí pod pojmom "cigán"?Čo je to anticiganizmus? Učiteľ by zatiaľ nemal žiakov zasypať informáciami, mal by im však poskytnúť dostatok informácií, aby boli schopní pochopiť video o Máriinom prípade. Zvyšok lekcie, najmä skupinová práca, poskytne príležitosť preskúmať ďalšie otázky a záležitosti na túto tému.	M1 Video, prepis videa "Nie som podvodník"

Hlavná časť
(15 min.)

A

Krok 1 Učiteľ žiakom prehrá video vytvorené Deutsche Welle (Materiál 2) a rozdá im jeho prepis.

Krok 2 Učiteľ by mal žiakov rozdeliť do 3 skupín rovnakej veľkosti.

Krok 3 Skupina 1 prečíta informácie v materiály 3 a odpovie na otázky v pracovnom liste.

Krok 4 Skupina 2 si zatiaľ prečíta tlačové správy vydané Centrálnou radou nemeckých Sintov a Rómov (Materiál 4) a vypracuje príslušný pracovný list.

Krok 5 Skupina 3 si prečíta informatívny príspevok Benjamina Ignáca o prípade "Mária" z perspektívy rómskej mimovládnej organizácie (materiál 5) a vypracuje pracovný list.

Krok 6 Počas tejto fázy by mal učiteľ žiakom pomáhať s porozumením a odpovedať na ich otázky.

Krok 7 Učiteľ môže žiakov posmeliť k tomu, aby sa pokúsili nájsť iné nahlásené príklady diskriminácie a prezentovať ich zvyšku triedy.

- o Nevhodné zovšeobecnenia
- o Nepresné predpoklady a/alebo neférové závery
- o Sugestívne otázky, ktoré sú v skutočnosti tvrdeniami
- o Použitie diskriminačného jazyka alebo vyhlásení tretích strán, bez komentára alebo uvedenia vecí do kontextu
- o Stereotypy a selektívne spravodajstvo
- o Emocionálne alebo dramatické použitie jazyka

M2

Video, prepis videa "Rómski ľud protestuje voči tvrdeniam o prípade "Mária"

M3

Pracovné listy "Prípád "Mária" v médiách"

M4

Pracovné listy "Záležitosti spojené so správami o "Márii": tlačová správa vydaná Ústrednou radou nemeckých Sintov a Rómov"

M5

Pracovné listy "Prípád Márie z pohľadu rómskych mimovládnych organizácií"

Prezentácia
výsledkov
(15 min.)

PŽ

Krok 1 Teraz žiaci stručne predstavia výsledky svojej skupinovej práce zvyšku triedy.

Krok 2 V závislosti od dostupnosti zariadenia môžu žiaci použiť interaktívnu tabuľu alebo príslušné informácie napísať na tabuľu alebo flipchart.

Krok 3 Učiteľ by mal opraviť akékoľvek nepresné informácie alebo doplniť veci, ktoré žiaci vynechali alebo akékoľvek iné relevantné podrobnosti.

Krok 4 Výsledky:

- o Maria pritiahla pozornosť policajtov, pretože jej farba pleti a vlasov nezodpovedala ich rasovo-motivovanému vnímaniu.
- o Médiá tento prípad prezentovali celosvetovo, pretože príbeh zapadá do hlboko zakoreneného stereotypu "cigánov" unášajúcich deti.
- o Konanie polície v Grécku malo následky pre rómske národy na celom svete, pretože ich začali podozrievať z únosu detí. Rómovia preto žili v strachu, že prídu o svoje vlastné deti.

Dodatočný materiál

- tabuľa/flipchart

Lekcia číslo 2 : Podrobná práca na anticigánskom predsudku týkajúcom sa údajného únosu dieťaťa

Fáza	Obsah	Médiá, Materiál
Úvod (10 min.) PU	Cieľ Skúmaním príkladov žiaci pracujú s anticigánskymi predsudkami tvrdiacimi, že tzv. "cigáni" pravidelne unášajú deti. Príprava Učiteľ rozdá dostatok kópií materiálu {1}Falošné správy{/1} (Materiál 6), {2}Útoky v Taliansku{/2} (Materiál 7) a {3}Zvonár u Matky Božej{/3} (Materiál 8) (tri skupiny).Flipchart, tabuľa alebo interaktívna tabuľa. Realizácia Krok 1 Učiteľ vysvetľuje, že negatívne predstavy o tzv. "cigánoch" tu sú už po stáročia a predsudky pretrvávajú bez ohľadu na to, aké absurdné sú. Krok 2 Učiteľ by mal prejsť do ďalšej fázy a informovať žiakov, že jeden zo starých predsudkov voči cigánom tvrdí, že pravidelne unášajú deti. Učiteľ žiakov informuje, že v nasledujúcej časti lekcie sa budú v skupinkách zaoberať týmto predsudkom.	
Hlavná časť (15 min.) PS	V troch skupinách sa žiaci teraz budú zaoberať množstvom príkladov anticigánskych predsudkov spojených s únosom detí a pracovať na úlohe, ktorá im bola priradená: Skupina 1: {1}Falošné správy{/1} (Materiál 6)Skupina 2: {1}Útoky v Taliansku{/1} (Materiál 7)Skupina 3: {1}Zvonár u Matky Božej{/1} (Materiál 8)	M6 Pracovné listy "Falošné správy: Príklady z Nemecka" M7 Pracovné listy "Útoky v Taliansku" M8 Pracovné listy "Zvonár u Matky Božej"
Prezentácia výsledkov (20 min.) PŽ NŽ	Krok 1 Každá skupiny žiakov teraz odprezentuje svoje zistenia ostatným skupinám. Mali by sa zamerať na rolu, ktorú zohrávali predsudky spojené s únosom detí v prípade, ktorý opisujú. Krok 2 Výsledky: Žiaci rozoznávajú podobnosť medzi prezentovanými príkladmi a vidia spojenie s prípadom Márie.Žiaci si uvedomia, ako môže tento stereotyp viesť k vylúčeniu a násiliu voči Rómom.Žiaci si uvedomia, že tento stereotyp nie je založený na klamlivom zovšeobecneniu, ale na hlboko zakorenenom strachu v spoločnosti, ktorý sa premieta na Rómov. Krok 3 Žiaci sa potom presunú k diskusii o podobnostiach a rozdieloch medzi ich prípadom a prípadom Márie, ktoré si všimli. Krok 4 Učiteľ sa môže opýtať, či žiaci počuli o predsudkoch v nejakom inom kontexte.	Dodatočný materiál tabuľa/flipchart

Lekcia číslo 3 : Práca na zásadných myšlienkach týkajúcich sa "rasy", "kultúry" a "etnickej príslušnosti"

Fáza	Obsah	Médiá, Materiál
Úvod (5 min.) PU	Cieľ Žiaci nadobudnú znalosti o spôsoboch, akými môže tvorenie skupín určených na základe určitých charakteristík podnikietí vznik diskriminácie a vylúčenia. Do konca hodiny by si žiaci mali uvedomiť, že procesy zovšeobecňovania a priradovania (charakteristických znakov) patria medzi dve fázy alebo kroky vedúce k zrodu anticigánskeho predsudku. Príprava Učiteľ si zadováži farebné nálepky. Tieto nálepky by sa mali odlišovať len dvoma znakmi, napr. farbou (červená, zelená, modrá atď.) a znakom (napr. niektoré majú čiernu bodku v strede, iné zasa nie). Realizácia "Bodka na tvom čele" Krok 1 Učiteľ požiada žiakov, aby si priniesli stoličky, vytvorili kruh a na jednu minútu zavreli oči. Učiteľ ich upozorní, aby počas cvičenia nerozprávali. Krok 2 Učiteľ ďalej žiakom vysvetlí, že keď otvoria oči, na tvárach ostatnýchvidia malú zmenu. Nepoviem im však o akú zmenu ide. Učiteľ by si mal dať pozor pri rozdávaní nálepiek, aby žiakov neznačkoval na základe existujúcich skupín (napr. že dá nálepku určitej farby len jednej skupine kamarátov).Ak sa akýkoľvek žiak odmieta zapojiť kvôli tej tajnej zmene, učiteľ si ho môže vziať nabok a vysvetliť mu/jej, že zmenu predstavuje malá nálepka na čele. Krok 3 Keď žiaci zavrú oči, učiteľ ich všetkých obíde a na čelo im prilepí nálepku. Jedného žiaka by mal obísť. V žiadnom prípade nesmie ísť o žiaka, ktorého trieda v každodennom živote pokladá za "outsidera". Krok 4 Po rozdání nálepiek učiteľ žiakov požiada aby otvorili svoje oči. Táto hra rolí je inšpirovaná a založená na cvičení "Bodka na tvom čele" (Punkt auf der Stirn) z nemeckej praktickej príručky o anticiganizme určenej pre školy a na mimoškolské vzdelávanie. (Methodenhandbuch zum Thema Antiziganismus für die schulische und außerschulische Bildungsarbeit) vydanej Alte Feuerwache e.V. Jugendbildungsstätte Kaubstraße, 2014, str. 110-113.	Dodatočný materiál farebné nálepky v tvare bodky

Hra rolí
(10 min.)

Krok 1 Učiteľ dá žiakom nasledujúcu úlohu: "Máte 7 minút na to, aby ste sa dali do skupín, bez toho, aby ste sa medzi sebou rozprávali"

Krok 2 Počas nasledujúcich 7 minút učiteľ pozoruje, čo sa deje. Mal by sa zameriavať predovšetkým na dynamiku medzi študentmi, aby ich vedel emocionálne podporiť počas procesu. Žiaci by nemali byť nútení zapájať sa do ničoho, z čoho majú nepríjemné pocity. Učiteľ taktiež dáva pozor, aby žiaci verbálne nekomunikovali a pravidelne im pripomína zostávajúci čas.

Cvičenie by malo trvať sedem minút, dokonca aj vtedy, keď sa pred uplynutím času zdá, že žiaci úlohu dokončili a snažia sa to naznačiť. Pokračovanie až do uplynutia časového limitu dá priestor dodatočným procesom skupinovej dynamiky a formovania. V niektorých prípadoch sa niektorí jednotlivci i kreatívne prejavujú. V tomto prípade by mal učiteľ pozorne sledovať, čo sa deje.

Krok 3 Po uplynutí časového limitu učiteľ žiakom povie, že už sa môžu rozprávať a požiada ich, aby si znova sadli do kruhu a zostali v skupinách, do akých sa zaradili.

Analýza
a
diskusia
(30 min.)

D NŽ

- Účelom súčasnej diskusie je umožniť žiakom uvažovať o cvičení a prepojiť túto skúsenosť s témou anticiganizmu.
- Na podnietenie diskusie sa učiteľ môže opýtať nasledujúce otázky:
 - Prečo ste vytvorili takéto skupiny?
 - Ako ste osobne prežívali proces formovania skupín? Cítili ste sa vo vašej skupine vítaní, alebo ste sa cítili akoby vás ostatní iba tolerovali?
 - Aké ste mali pocity z toho, že ste boli označení nálepkami?
 - (Žiakovi bez nálepky) Ako si sa cítil/a počas cvičenia? Cítil/a si sa znevýhodnený/á alebo vynechaný/á alebo výnimočná/ý a voľná/ý?
- (Teraz prejdeme na každodennú skúsenosť žiakov)
 - Kto rozhoduje o tom, kto sme a kto určuje našu identitu?
 - Ako sa vo vašom každodennom živote v škole tvoria skupiny?
 - Ako môžu tieto procesy tvorenia skupín spôsobovať problémy?
 - Ako si môžeme viac uvedomiť procesy, ktorými sú niektorí ľudia vynechaní?
- Pri prenose poznatkov z cvičenia k téme anticiganizmu, by mal učiteľ preskúmať aspekty spoločenských procesov spojených s pripisovaním charakteristík vrátane rozporu medzi obrazom človeka o sebe samom a obrazom, aký o ňom majú ostatní, spoločenský vplyv na pripisovanie atribútov, atribúty pripísované skupinám a jednotlivcom, ako aj otázky spojené s identitou.
- Učiteľ by sa mal uistiť, že diskusia sa bude týkať týchto otázok:
 - Proces tvorenia skupín počas cvičenia "bodka na tvom čele" bol mimo kontroly jednotlivých žiakov dvoma spôsobmi: a) bodky (ako stigmy) boli pridelené vonkajšou autoritou, b) žiaci dostali zopár signálov od ostatných žiakov ohľadom toho, ku ktorej skupine by sa mali pridať.
 - Neexistuje jednoznačný spôsob ako rozdeliť ľudí do skupín na základe skutočných alebo údajných vonkajších rozdielov.
 - Vždy je to práve zopár obzvlášť proaktívnych ľudí, ktorí spájajú skupiny a riadia proces ich formovania. Musíme sa bližšie pozrieť na ich rolu a ako robia, to čo robia.
 - Procesy spojené s tvorbou skupín sa vždy dejú na základe spoločensky vytvorených kategórií - to znamená, že ľudia sami vytvárajú tieto kategorizácie. V skutočnosti nejde o farbu pokožky alebo vlasov (alebo iné rozlišujúce vlastnosti), ale skôr o spoločenské vnímanie týchto charakteristík. Tento bod si bude vyžadovať osobitný dôraz, ak žiaci začnú prichádzať s analógiami medzi "bodkami" a farbou pokožky alebo inými vlastnosťami.

Lekcia číslo 4 : Prenos nášho nového povedomia na udalosti spojené s prípadom Márie; Zhrnutie celku

Fáza	Obsah	Médiá, Materiál
Úvod (20 min.) D NŽ	Cieľ Na konci hodiny by žiaci mali byť schopní porozumieť procesu esencionalizácie, ktorý podnietil udalosti spojené s prípadom Márie. Mali by byť schopní identifikovať a rozlíšiť procesy esencionalizácie a pripisovania (charakteristík) ako dva rôzne kroky alebo fázy tvorby anticigánskych predsudkov. Príprava Učiteľ by sa mal pripraviť tým, že si prečíta text "Ako fungujú anticigánske predsudky" (základné informácie, Materiál 9).Učiteľ zaistí technické vybavenie na premietanie statického obrazu (časový kód 00:04) z videa Materiálu 2. Realizácia Krok 1 Aby učiteľ presmeroval pozornosť žiakov späť k anticiganizmu, poprosí ich, aby si spomenuli na cvičenie s nálepkami a pokúsili sa identifikovať charakteristiky (rôzne nálepky), ktoré zohrali rozhodujúcu úlohu pri kategorizácii jednotlivcov zapletených do prípadu Márie. Krok 2 Učiteľ môže žiakom pomôcť tým, že im pripomenie tlačovú správu vydanú Ústrednou radou nemeckých Sintov a Rómov (materiál 4): (Citát z tlačovej správy) <i>"Ústredná rada je názoru, že činy polície boli v tomto prípade založené na výlučne pseudo-etnických kritériách. Ide o ich predpoklad, že svetlovlasé deti nájdené u rómskych rodičov alebo opatrovateľov sú dôvodom policajného podozrenia z nezákonnej činnosti."</i> Krok 3 Následne učiteľ žiakom ukáže obraz Márie a jej pestúnov z filmu Deutsche Welle (Materiál 2) a opýta sa ich, prečo sa podľa ich názoru takýto obraz objavil takmer vo všetkých mediálnych správach o tomto prípade. Krok 4 Učiteľ sa ďalej žiakov môže opýtať, čo by sa zrejme stalo, ak by boli rodičia svetlovlasí a dieťa tmavé. Krok 5 Je dôležité zdôrazniť, že „pseudo-etnické kritériá“, na ktoré sa odvoláva tlačová správa Centrálnnej rady, ovplyvňujú nielen spoločenské sektory, ktoré zastávajú pravicové alebo populistické názory. Práve naopak, často sa na podvedomej úrovni objavujú v bežných organizáciách a médiách s vysokými štandardmi.	M2 Video, prepis videa "Rómski ľud protestuje voči tvrdeniam o prípade "Mária"

Schéma
sumarizujúca
poznatky
(20 min.)

PU

Krok 1 Učiteľ vytvorí schému (viď Materiál 10) reprezentujúcu hrubý prehľad o tom, ako vzniká anticiganizmus.

Krok 2 Odporúčame učiteľovi, aby schému vytváral priamo počas vysvetľovania a nie pred ním.

Krok 3 Učiteľ by mal poskytnúť obzvlášť detailné objasnenie 1. a 2. fázy procesu. Keď tak učíní, môže sa odvolávať aj na jav kategorizácie založený na predpoklade farby pokožky Róma (fáza 1), ako aj na predsudok spojený s údajnými únosmi detí, ktorý sa pripisuje rómskym občanom (fáza 2) a zároveň prepojiť tieto fázy so všeobecnejšími princípmi o fungovaní predsudkov.

Krok 4 Učiteľ môže na záver vysvetliť, že proticigánske vnímanie je základom neustále sa opakujúcich prípadov diskriminácie, vylúčenia a prenasledovania, čo častokrát vedie i k násilným incidentom.

M9
Základné informácie
"Ako fungujú
anticigánske
predsudky?"

M10
Graf/schéma "Ako
vznikajú
anticigánske
predsudky?"

Dodatočný materiál

- tabuľa/flipchart

M1 Video, prepis videa "Nie som podvodník"

- Dievča 1** Ahojte, volám sa Samara...
- Dievča 2** Ja som Lolita.
- Dievča 3** Ja sa volám Rosa.
- Dievča 1** ... Mám osem rokov a najradšej zo všetkého sa hrám s kamarátmi.
- Chlapec 1** Rada chodím na dovolenky a keby som mala loď, šla by som na výlet.
- Chlapec 2** Na Hawai.
- Chlapec 1** Na Miami.
- Dievča 4** Čo mám najradšej je zmrzlina.
- Dievča 5** Rada si maľujem nechty.
- Chlapec 3** Chcela by som študovať právo.
- Dievča 6** Matematiku, španielčinu a všetko ostatné.
- Chlapec 4** A chcela by som mať svoje vlasy takto hore.
- Rozprávač** Teraz by som chcela, aby si si otvoril/a slovník a vyhľadal/a slovo "Róm".
- Dievča 1** Je to ťažké.
- Dievča 4** Ako sa píše "Róm"?
- Chlapec 2** Daj mi chvíľku...
- Chlapec 1** Róm: ...
- Chlapec 3** Róm: ...
- Chlapec 2** Človek, ktorý patrí do komunity ...
- Chlapec 1** ... pôvodom z Indie...
- Chlapec 3** Zo Slova "Egyptan", keďže najprv sa verilo, že prišli z Egypta.
- Chlapec 2** 5. Podvodník.
- Dievča 5** Podvodník.
- Rozprávač** Vieš, čo znamená podvodník?
- Dievča 3** Nie.
- Chlapec 3** Nie.
- Chlapec 1** Nie.
- Rozprávač** Môžeš to vyhľadať prosím?
- Chlapec 1** Daj mi sekundu.
- Dievča 1** Podvodník...
- Chlapec 3** Podvodník.
- Dievča 1** ... ten kto podvádza...
- Dievča 1** ... kto sa chytráckymi ...
- Dievča 6** ... švindľami...
- Dievča 3** ...a klamstvami
- Chlapec 3** snaží niekoho...
- Chlapec 1** o niečo obabrať.
- Chlapec 4** To my nerobíme.

- Chlapec 2** Ostatní ľudia to tiež môžu robiť.
- Dievča 2** Nepáči sa mi, čo slovník o nás hovorí.
- Dievča 6** Vraví o nás zlé veci.
- Dievča 3** Nie je to fér.
- Dievča 1** Pretože to je lož.
- Dievča 2** Ja nie som podvodník.
- Dievča 4** Španielsky slovník.
- Text** Ja nie som podvodník.

Zdroje:

Fundación Secretariado Gitano, broadcast 8 April 2015

The Fundación Secretariado Gitano is a Spanish NGO working for the inclusion and support of the Romani community in Europe

M2 Video, prepis videa "Rómski ľud protestuje voči tvrdeniam o prípade "Mária"

Odkaz: <https://www.youtube.com/watch?v=NfIM4qandVs> (01:05 min.)

Grécka polícia si všimla Máriu počas záťahu v rómskej osade - pretože bola svetlovlasá a nepodobala sa na ľudí, ktorí boli údajne jej rodičmi. Viacero médií vyvodilo záver, že dieťa bolo unesené, citujem, "cigánmi". To však v tomto prípade nebola pravda, ako sa neskôr ukázalo. Tento predpoklad sa podľa Romani Rose (rómskej aktivistky) zrodil na základe hlboko zakoreneného predsudku voči jej ľudu. Odborník na rasizmus poznamenáva, že zločin sa vyskytuje vo všetkých oblastiach spoločnosti, "ale keď má chudobná rómska rodina dieťa s nesprávnou farbou vlasov, prebúda sa celý mechanizmus prastarých predsudkov a diabolských fantázií" ... [Wolfgang Benz odborník na rasizmus]. Zdá sa, že sa to deje nielen medzi prívržencami extrémnych pravicových ideológií, ale aj v širokom spektre médií a medzi širokou masou spoločnosti. Romani Rose je dokonca toho názoru, že anticigánizmus zažil v Nemecku v posledných rokoch renesanciu.

Zdroje:

Deutsche Welle, DW Nachrichten, vysielanie 5 November 2013

Udo Bauer, 'Roma gegen "Maria"-Berichterstattung'

M3 Pracovné listy "Prípady "Mária" v médiách"

Škandál okolo Márie začal v októbri 2013. Viaceré médiá na Slovensku a v iných krajinách Európy informovali o policajnom zátahu na "rómsky tábor" v gréckom meste Farsala, počas ktorého si policajti "všimli" dievčatko kvôli vzhľadu odlišnému od jej údajných rodičov Eleftheria D. a Christos S. Správy rozprávali o tom, ako boli títo dvaja jednotlivci zatknutí a vzatí do väzby za podozrenie z únosu detí a iných trestných činov. Taktiež informovali čitateľov a divákov, že test DNA odhalil, že dievča nie je biologickou dcérou jej predpokladaných rodičov a že dokumenty páru obsahujú nezrovnalosti týkajúce sa ich ďalších detí.

Médiá rýchlo zverejnili predpoklad gréckej polície, že tento prípad sa týka „obchodovania s deťmi“. Početné články popisovali, ako udalosti podnietili novú nádej u rodičov Madeleine McCannovej („Maddie“), britského dieťaťa, ktoré v roku 2007 zmizlo v Portugalsku. Viacero správ zverejnilo fotografie dvoch zatknutých dospelých a dievčatka za účelom zdôraznenia rozdielov ich výzoru. Prídavné mená popisujúce Máriu väčšinou zahŕňali "blond", "svetlej pokožky" a "so zelenými očami".

Pár dní po týchto správach sa niektoré sociálne médiá vyjadrili, že prípad Márie "pravdepodobne nie je ojedinelý", podporujúc svoje tvrdenia správami o inom prípade "údajného obchodovania s deťmi" v Grécku ako i o prípade odobratia svetlovlasej dievčiny rómskej rodine v Írsku. Ako dôkaz potvrdzujúci predpoklad rozsiahleho obchodu s deťmi médiám poslúžili i vyjadrenia šéfa detskej charity „Úsmev dieťaťa“, ktorá opatrovala Máriu po jej odobratí zo starostlivosti jej údajným rodičom Eleftheria D. a Christos S. Giannopoulos argumentoval tým, že niektoré z únosov boli vedené zločineckými rómskymi syndikátmi s konexiami v Rumunsku, Bulharsku a Albánsku, ktoré sa týkali únosov detí zo severnej Európy a balkánskych krajín.

V Írsku boli dve deti odobraté zo starostlivosti svojich rodičov, DNA testy však o dva dni po ich odobratí odhalili, že boli odobraté ich biologickým rodičom. Úrady sľúbili tento prípad dôkladne vyšetriť. Vyšetrovanie viedlo v roku 2014 k vydaniu 140-stranovej správy, ktorú vypracovala vtedajšia írsky ombudsmanka Emily Logan, označujúca tento prípad za príklad rasového profilovania. Rodičia jedného z detí boli v roku 2015 odškodnení sumou 60,000€.

Prípady Márie bol uzavretý niekoľko dní po prvých správach tým, že sa objavila jej biologická matka. Tvrdenie tejto rómskej ženy pochádzajúcej z Bulharska, že Máriu nechala v opatere zatknutých osôb z dôvodu neschopnosti postarať sa o ňu, sa zhodovalo s vysvetlením neoficiálnych náhradných rodičov. Napriek tomu manželia dostali trest odňatia slobody za rôzne trestné činy a Mária zostala v starostlivosti štátu. Médiá neskôr oznámili, že súd v máji 2014 odobral manželskému páru právo na starostlivosť o Máriu. Zároveň bola zamietnutá žiadosť bulharských orgánov prebrať starostlivosť o dieťa. Trestné stíhanie voči rodičom z dôvodu únosu dieťaťa bolo ukončené v novembri 2015.

V Nemecku sa charakter správ ohľadom tohto prípadu zmenil po piatom novembri 2015, keď Ústredná rada nemeckých Sintov a Rómov zvolala tlačovú konferenciu, počas ktorej ostro kritizovala médiá a obvinila ich zo stigmatizácie a kriminalizácie celej rómskej komunity. Zatiaľ čo médiá šíрили správy ohľadom tejto kritiky miernej proti nim, len málo z nich obsahovalo akúkoľvek reflexiu na ich predošlé šírenie správ týkajúcich sa prípadu "Mária".

Zdroje:

Deutscher Presserat (2014): Pressemitteilung vom 12 March 2014: Spekulationen um Limburger Bischof/Diskriminierende Bildunterschrift.

<http://www.presserat.de/presserat/news/pressemitteilungen/datum/2014/>

Irland: Weiteres blondes Mädchen aus Roma-Familie genommen (2013), In: Die Welt. 22 October 2013.

<http://www.welt.de/vermischtes/article121116789/Weiteres-blondes-Maedchen-aus-Roma-Familie-genommen.html>

Kálnoky, Boris/ Moutzouri, Dimitra (2013): Findelkind: Maria erst seit Juni in Griechenland gemeldet. In: Die Welt. 21 October 2013.

<http://www.welt.de/vermischtes/article121086484/Maria-erst-seit-Juni-in-Griechenland-gemeldet.html>

Logan, Emily (2014): Garda Sfochana Act 2005 (Section 42). Special Inquiries relating to Garda Sfochana. Order 2013. Report of Ms Emily Logan.

<http://www.justice.ie/en/JELR/Emily%20Logan%20report.pdf/Files/Emily%20Logan%20report.pdf>

Maddie Kindesentführung: Vierjähriges Mädchen entdeckt (2013). In: Frankfurter Rundschau. 19 October 2013.

<http://www.fr-online.de/panorama/maddie-kindesentfuehrung-vierjaehriges-maedchen-entdeckt,1472782,24683648.html>

Statement von Romani Rose, Zentralrat Deutscher Sinti und Roma, zur Pressekonferenz. 05 November 2013.

<http://zentralrat.sintiundroma.de/wp-content/uploads/presse/294.pdf>

Roma Griechenland: Fall Maria ist wohl kein Einzelfall (2013). In: Frankfurter Rundschau. 25 October 2013.

<http://www.fr-online.de/panorama/roma-griechenland-fall-maria-ist-wohl-kein-einzelfall,1472782,24782178.html>

Tichomirowa, Katja (2013): Griechenland: Ist Maria Opfer von Kinderhändlern? In: Frankfurter Rundschau. 22 October 2013.

<http://www.fr-online.de/panorama/griechenland-ist-maria-opfer-von-kinderhaendlern-,1472782,24743076.html>

Ziehelnern Sorgerecht entzogen: Roma-Mädchen Maria bleibt in Griechenland. RP Online. 31 May 2014.

Úlohy

1. Opíšte, čo sa v Grécku prihodilo, tak neutrálne a objektívne ako to pôjde.

2. Rovnako opíšte, čo sa v skutočnosti stalo v Írsku.

Ak máte dostatok času, môžete si na internete vyhľadať príklady diskriminujúcich správ o tomto prípade. Skúste prehľadať termíny ako "Mária", "Róm", "Grécko" a "únos detí".

Najviac príkladov diskriminujúcich správ bude z obdobia pred novembrom 2013.

M4 Pracovné listy "Záležitosti spojené so správami o "Márii": tlačová správa vydaná Ústrednou radou nemeckých Sintov a Rómov"

"Unesené deti"?

Verejné hanobenie Rómov v Európe a zodpovednosť médií

Ústredná rada nemeckých Sintov a Rómov je hlboko znepokojená vplyvom národných a medzinárodných médií, ktoré informovali o údajných prípadoch „únosu svetlovlasyých detí“ Rómami v Grécku a Írsku. Policajné razie v Grécku a následne i v Írsku viedli k odňatiu detí od rodičov alebo opatrovateľov a ich umiestnenie do štátnej starostlivosti.

Ústredná rada zastáva názor, že konanie polície v týchto prípadoch sa zakladalo výlučne na pseudo-etnických kritériách. Ide o kritérium, že svetlovlase deti nájdené u rómskych rodičov alebo opatrovateľov predstavujú dôvod na policajné podozrenie z nezákonnej činnosti. Následne po týchto udalostiach, mediálne špekulácie vyvolali údajné súvislosti medzi raziami a všetkými druhmi trestnej činnosti, od únosov detí a ich zneužívania, cez nútené sobáše až po údajné obchodovanie s ľudskými orgánmi. Niektoré mediálne správy vytvorili svoje vlastné verzie udalostí a očividne chybné obrazy údajne „traumatizovaného dieťaťa uneseného Rómami“. Tieto boli následne prenesené na celú rómsku menšinu v Nemecku ako aj na celom svete. Potom, čo sa objavili detaily prípadu, iba niektoré z médií priznali, že boli ovplyvnené anticigánskymi predsudkami a nevráživosťou.

Je úplne pochopiteľné, že stovkám rodičom unesených detí tieto správy priniesli novú nádej, že ich deti sú stále na žive a žijú s ich rómskymi únoscami. Táto falošne vytvorená nádej však robí zo všetkých Rómov a Sintov potencionálnych únoscov detí. V Nemecku mal prípad Márie na komunity Rómov a Sintov veľmi negatívny dopad. Sintovia žijúci v Nemecku Centrálnaj rade oznámili, že sú nútení prežívať hanbu a poníženie pri komunikácií so susedmi a kolegami. Deti v školách sa svojich rómskych a sintských spolužiakov pýtali, či unášajú deti, alebo či aj oni sami boli unesení.

Takto trpela celá rómska komunita v Európe i mimo nej na stigmatizáciu a kriminalizáciu a bola podozrivá z unášania detí. Skinhedí v Srbsku napadli rómsku rodinu so svetlovlasyým dieťaťom. V Írsku boli počas neprimeraných policajných razii rodičom odobraté ich deti, a to iba na základe tzv. "hlásení verejnosti" a svetlému odtieňu pokožky detí. Následné DNA testy potvrdili, že tieto deti boli odobraté svojim biologickým rodičom.

Ústredná rada privítala výzvy, ktoré írské organizácie pre ľudské práva predložili írskaj vláde. Tie požadovali, aby vláda vykonala podrobné vyšetrovanie okolností týchto neoprávnených policajných razii a ospravedlnila sa [írskaj rómskej] menšine.

Spôsob akým boli vykonávané policajné operácie a následné mediálne správy zamerané na "biely" a "svetlovlasy" výzor dotýčných detí boli v podstate založené na rasistických predpokladoch, ktoré teraz majú vážny vplyv na celú menšinu v Nemecku a v celej Európe.

Ústredná rada nemeckých Sintov a Rómov by rada zdôraznila, že si je dobre vedomá toho, že úlohou polície a štátnych orgánov je bojovať proti každému prípadu obchodovania s ľuďmi a ilegálnej adopcie. Napriek tomu považujeme za nevhodné a protizákonné vzbudzovať vo vedomí verejnosti obrazy spúšťajúce a posilňujúce rasistické predsudky. Centrálna rada preto vyzýva novovytvorený snem, aby vymenoval skupinu odborníkov na dokumentáciu a kvantifikáciu nepriateľstva a nevráživosti voči Sintom a Rómom v Nemecku, ktorá bude raz za volebné obdobie podávať správu {1}Nemeckému spolkovému snemu{/1}. Takéto konanie považujeme za nevyhnutné vzhľadom na históriu Nemecka a vražedné účinky nacistickej rasovej ideológie, ktorá systematicky pripisovala negatívnu charakteristiku rómskej menšine s cieľom legitimizovať genocídu páchanú v nacistami okupovanej Európe.

Romani Rose

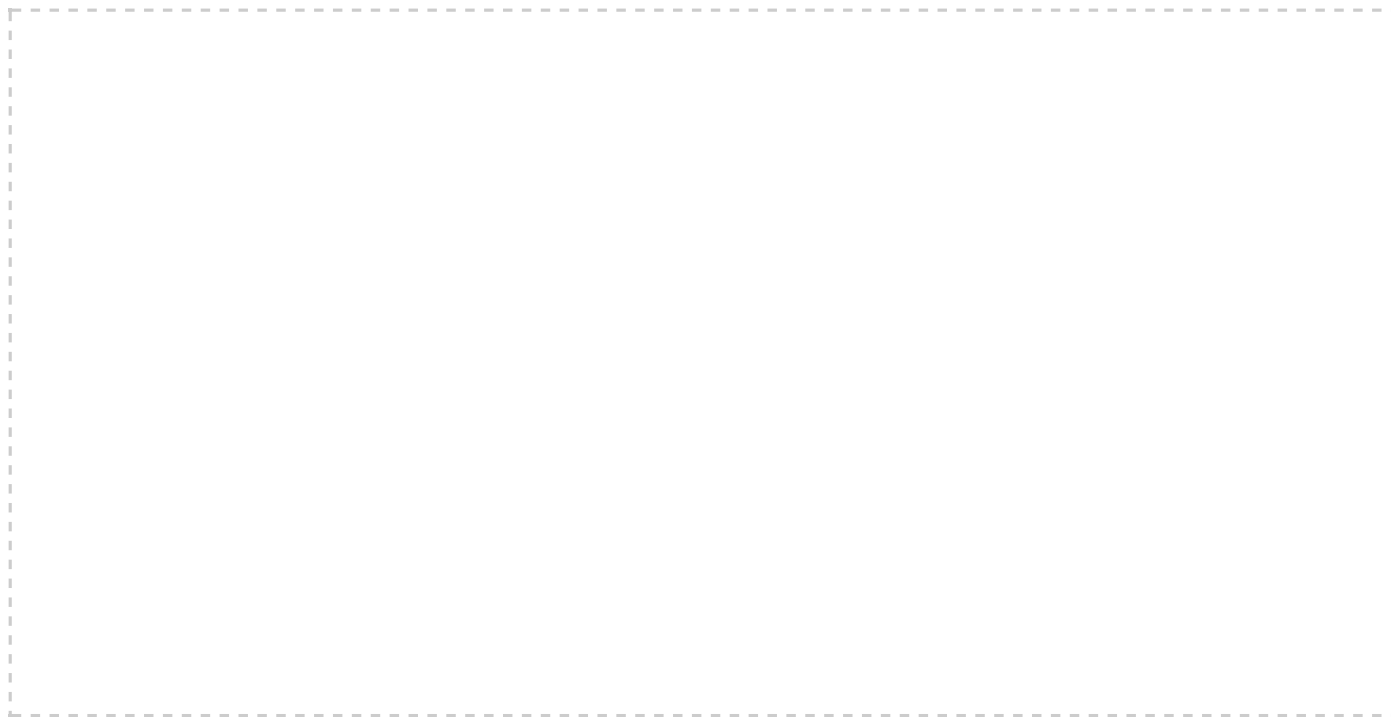
Predseda, Centrálna rada nemeckých Sintov a Rómov

Zdroj:

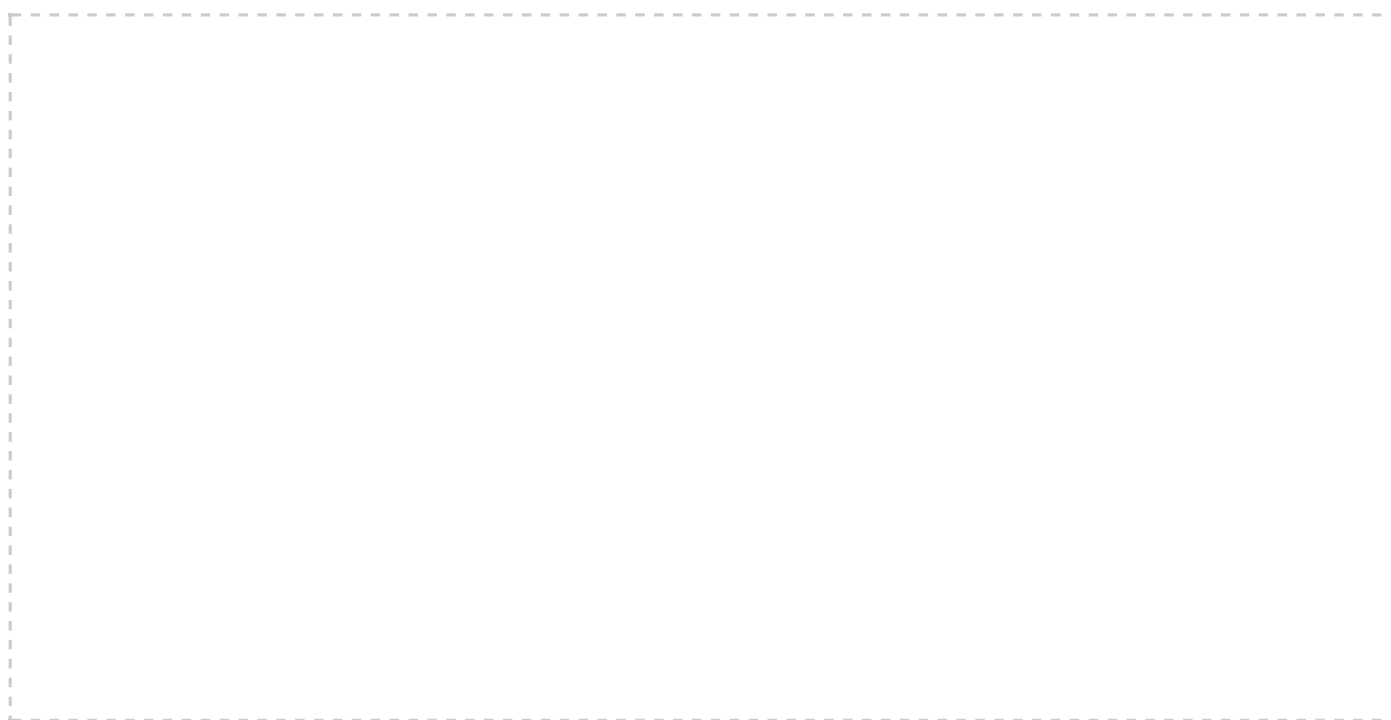
Press release issued by Central Council of German Sinti and Roma, 5 November 2013.

Úlohy

1. Akú kritiku podáva Centrálna rada nemeckých Sintov a Rómov médiám za ich správy týkajúce sa prípadu Márie?

2. Vyjadrite sa k tejto kritike.

M5 Pracovné listy "Prípady Márie z pohľadu rómskych mimovládnych organizácií"

Informatívne dielo Benjamin Ignáca¹

"Prípady Márie z pohľadu rómskych mimovládnych organizácií"

Potom, čo miestne médiá odvysielali prípad "blondavého anjela" - Márie so svetlou pokožkou, zelenými očami a blond vlasmi, ktorá bola v opatere rómskeho páru s tmavou farbou pleti - celý svet bol zrazu nazlostený a začal sa o túto rómsku rodinu zaujímať. Prípady Márie je zaujímavý z perspektívy médií, pričom slúži ako perfektná ilustrácia toho, ako médiá môžu oživiť dávno zabudnuté stereotypy a podnietiť nenávisť voči určitým skupinám ľudí - v tomto prípade Rómom.

Mária sa začala objavovať v médiách v októbri 2013, potom ako si ju do opatery vzal štát, pretože orgány neverili, že svetlovlasá dievčina so svetlou pokožkou by mohla byť dcérou tmavého rómskeho páru. Podľa Panayiotis Pardalis, hovorkyne charity "Úsmev dieťaťa", bolo očividné, že Mária nebola Rómkou.

V roku 2014 orgány viedli vyšetrovanie a zistili, že Mária je v skutočnosti Rómka, ale jej biologickí rodičia žijú v Bulharsku. Máriu vrátili rómskemu páru žijúcemu v Grécku, ktorý Máriu milujú, vychovali ju ako vlastnú a nemali v pláne ju predať.

Podľa ukrajinskej odborníčky menom Natasha Dukatch "medzinárodné správy boli plné detailov o situácii Márie, čo obrátilo verejnú mienku proti Rómom a prebudilo stereotypy zo stredoveku. [...] Od vypuknutia príbehu medzinárodné médiá vytvorili zlý obraz rómskeho páru ako chudobných únoscov a opovrhnutiahodných tvorov. [...] Opakujúc neobjektívne informácie, médiá po celom svete fakticky nekontrolovali informácie z miestnej gréckej tlače a nikdy neuviedli, že rómsky pár od začiatku hovoril pravdu."

Human Rights Watch informovala o niektorých titulkoch v gréckych novinách: "Rómovia unášajú deti!" "DNA prehovorila: 4-ročná dievčina nájdená v rómskej osade nie je cigánka", "Amber Alert: Nebezpečný rómsky gang unáša deti !!!".

V roku 2013 Európske centrum pre práva Rómov (ERRC) vo verejnom vyhlásení požiadalo médiá, aby „pri informovaní o situácii konali zodpovedne, najmä preto, že ešte neboli zistené všetky skutočnosti pôvodného prípadu“. Vyhlásenie ERRC zdôraznilo, že „nezodpovedné podávanie správ by mohlo mať vážne, negatívne dôsledky pre rómske rodiny v celej Európe. Ak bol v Gréckej osade spáchaný zločin, čo nie je dodnes vôbec potvrdené, tí, čo ho spáchali by mali byť potrestaní ako jednotlivci a nie ako predstavitelia etnickej menšiny. Kriminalita nesúvisí s etnickým pôvodom.“

Podľa Romea - rómskej tlačovej agentúry v Českej republike - „médiá v rómskych táboroch spôsobili hľadaním svetlovlasých detí paniku. Ak by komunitu Rómov aspoň trochu poznali, vedeli by, že mnoho rómskych detí je svetlých. V spoločnosti prevláda úplná ignorácia rómskej otázky a nezaujímajú sa o nich dozvedieť nové informácie. Médiá ublížili už zraniteľnej komunite a posunuli ju ešte viac do úzadia.

Charita "Úsmev dieťaťa" kontaktovali cez viac než 8000 mailov a telefonátov od rodičov z celého sveta, ktorí tvrdili, že "cigáni" uniesli ich dcéry. Tri páry z Grécka, Británie a Írska trvali na tom, že Mária vyzerá ako ich nezvestné dieťa.

Príbeh o tom, čo sa stalo v Grécku, zrejme podnietil írsku políciu v rôznych častiach krajiny, aby vzala dve svetlé deti od rómskych rodičov - sedemročné dievčatko a dvojročného chlapca. Tieto prípady spolu nesúviseli, no DNA testy potvrdili, že deti žili so svojimi skutočnými rodičmi.

Srbské správy informovali o skupine skinheadov v srbskom meste Novy sad, ktorí sa pokúsili uniesť rómske dieťa spred jeho domu, pretože jeho pokožka bola svetlejšia než otcova.

V Taliansku anti-imigrantská Liga Severu reagovala na správy o údajnom únose Márie tým, že si vyžiadala inšpekcie všetkých rómskych komunít. Cieľom bolo nájsť nezvestné deti.

Ani jeden článok dokonca nespomenul porušenie ľudských práv rómskeho páru. Keďže Máriu si adoptovali ilegálne a mali problémy s dokumentmi, nikoho ich ľudské práva nezaujímali. Médiá zlyhali pri informovaní o tomto uhle pohľadu a vôbec sa nepýtali, či Rómovia majú nejaké ľudské práva. Vyzerá to tak, že Rómovia budú vždy vinní z údajných zločinov, pokiaľ sa

nepotvrdí ich nevina.

Počas interview pre *New York Times*, bývalý riaditeľ Európskeho centra pre práva Rómov, Dezideriu Gergely povedal: "Predstavte si, že by situácia bola opačná. Deti by boli tmavé a rodičia svetlí. Boli by im tieto deti odobraté? Najnebezpečnejším dôsledkom tejto hystérie je, že odteraz musíme žiť v strachu, že nám zoberú deti na základe nesprávneho úsudku. Nikto by nemal byť profilovaný na základe svojho etnického pôvodu. [...] Uplatňovanie kolektívnej zodpovednosti na celú rómsku komunitu je preto neprijateľné."

V nasledujúcich rokoch len hŕstka médií a rómskych mimovládnych organizácií informovala o nespravodlivosti vykonanej voči Márii a jej rodičom. Niektoré obvinenia proti rodičom boli stiahnuté a Mária bola dlho v štátnej starostlivosti. Svet už viac nezaujíma, takže teraz sa znova stane neviditeľnou. Jediné, čo však pretrvá, je to, že spoločnosť bude Rómov vnímať ako únoscov detí.

¹ Benjamin Ignác je manažérom pre digitálnu komunikáciu v Európskom centre pre práva Rómov.

Zdroje:

Apostolou, Nikolia: Breaking News No More: Life for Roma in Greece a Year after "Maria". In: Romea.cz News. 27 October 2014.
<http://www.romea.cz/en/features-and-commentary/breaking-news-no-more-life-for-roma-in-greece-a-year-after-maria>

Bilefsky, Dan: Roma, Feared as Kidnappers, See Their Own Children at Risk. In: The New York Times. 25 October 2013.
<https://www.nytimes.com/2013/10/26/world/europe/for-the-roma-fears-of-kidnapping-in-europe-only-mirror-their-own.html>

Cossé, Eva: Europe: Time to Drop the Roma Myths. In: Human Rights Watch. 4 November 2013.
<https://www.hrw.org/news/2013/11/04/europe-time-drop-roma-myths>

Dukach, Natasha: Media Promote Stereotypes Against Roma People, in: Fair Observer. Make sense of the world. 26 June 2015.
<https://www.fairobserver.com/region/europe/media-promote-stereotypes-against-roma-people-54078/>

Gökçen, Sinan: ERRC Urges Restraint and Responsible Reporting in Child Removal Cases. Budapest, 22 October 2013.
<http://www.errc.org/cikk.php?cikk=4212>

Gökçen, Sinan: Guilty until proven innocent: injustice, racism and the Roma. European Roma Rights Centre.
<http://www.errc.org/news/guilty-until-proven-innocent-injustice-racism-and-the-roma>

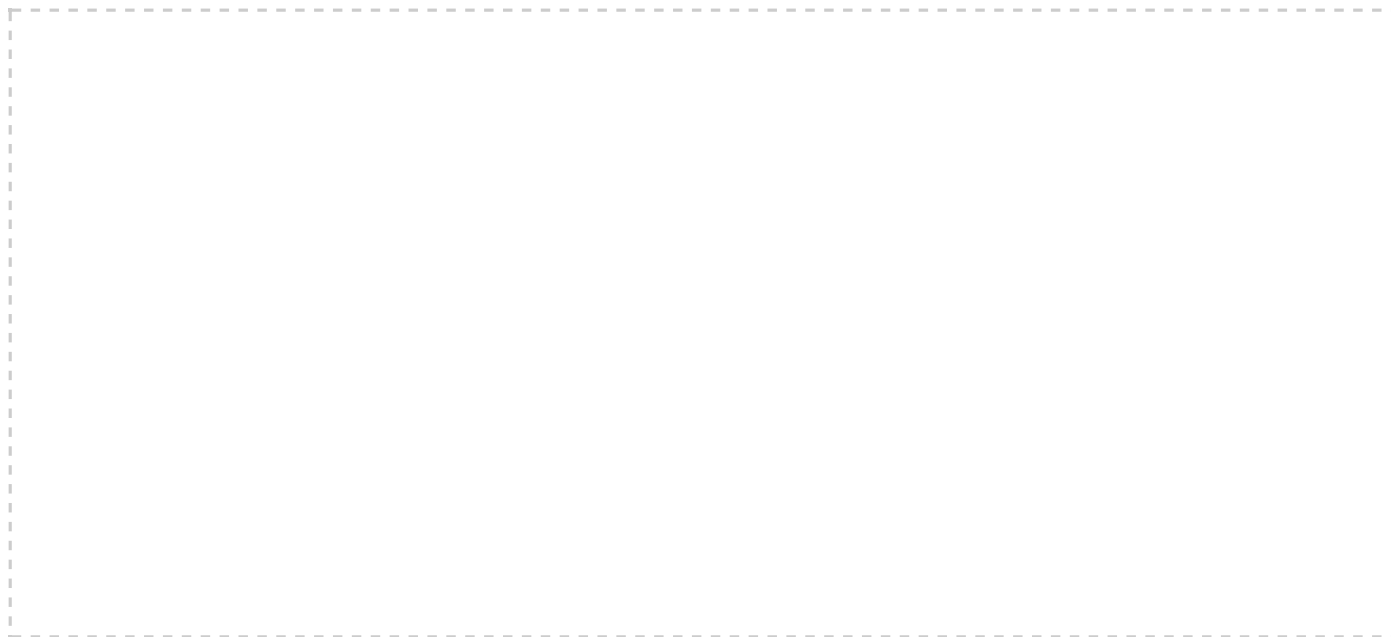
Jovanovic, Zelico: Maria is Roma – so now she will become invisible once more. In: The Guardian. 28 October 2013.
<http://www.theguardian.com/commentisfree/2013/oct/28/maria-roma-invisible>

ROMEIA: Greece: Attorney for Romani couple says they adopted girl with her mother's consent. In: Romea.cz News. 22 October 2013.
<http://www.romea.cz/en/news/greece-attorney-for-romani-couple-says-they-adopted-girl-with-her-mother-s-consent>

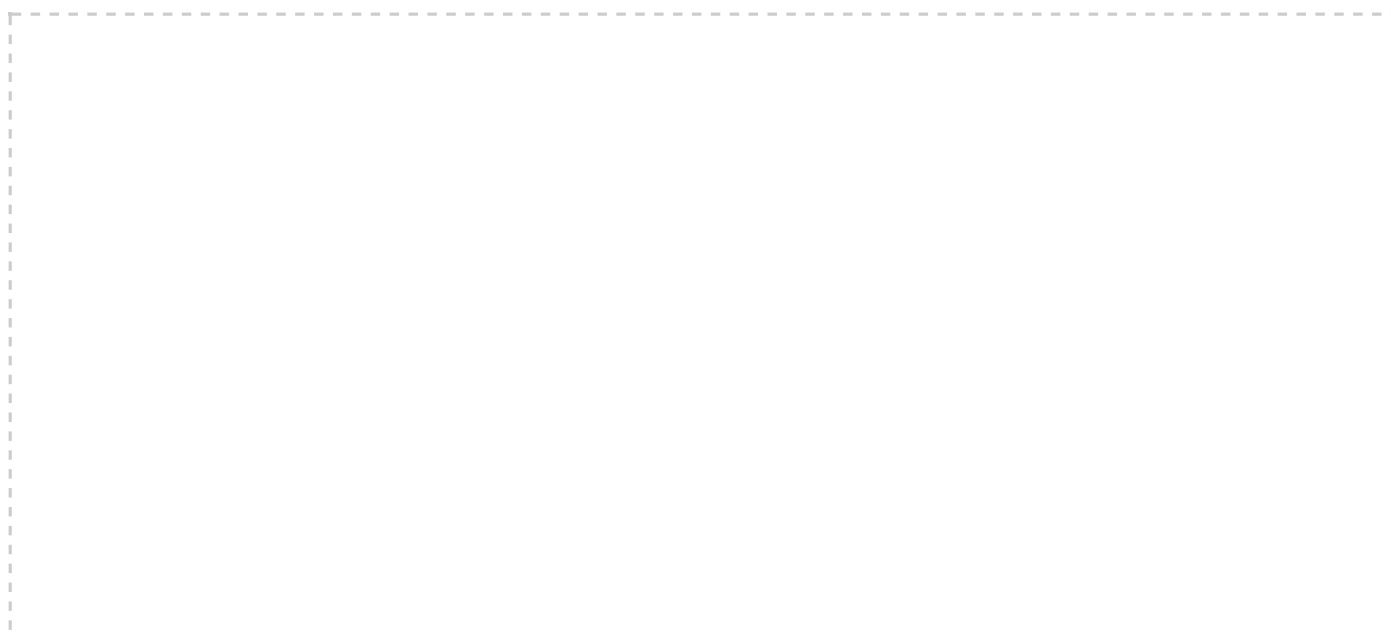
ROMEIA: Some charges dropped against Romani couple in Greece who cared for Romani child from Bulgaria. In: Romea.cz News. 12. November 2015.
<http://www.romea.cz/en/news/world/some-charges-dropped-against-romani-couple-in-greece-who-cared-for-romani-child-from-bulgaria>

Úlohy

1. Akú kritiku v súvislosti s mediálnymi správami o prípade „Mária“ vyjadrujú zástupcovia rómskej komunity?

2. Aký dopad mali tieto správy na rómsku komunitu?

M6 Pracovné listy "Falošné správy: Príklady z Nemecka"

Sociálne siete, ako napríklad Facebook, sa často stávajú kanálom pre falošné „správy“, ktoré sa rýchlo a široko šíria prostredníctvom „lajkov“ a „zdieľaní“ a získavajú značnú pozornosť.

Deje sa to opakovane, že internet, e-mail a sociálne siete sa stávajú kanálmi pre vymyslené "správy" a varovania, ktoré používatelia zdieľajú veľkému množstvu svojich kontaktov, a to často bez rozmýšľania. Tieto správy sa nazývajú "hoaxy" alebo "falošné správy". Jedna z takýchto správ, ktorá sa roky objavovala v rôznych formách a získavala množstvo "lajkov" a zdieľaní bola spojená s údajnou mafiou obchodujúcou s ľudskými orgánmi.

Tento námet má dve rôzne variácie, pričom každá z nich je adaptovaná novým lokalitám. Prvý prípad sa skladá z varovania o únose detí "bulharskou a rumunskou mafiou obchodujúcou s orgánmi" za účelom odberu a predaja orgánov obetí. Tieto príbehy väčšinou obsahujú varovania o "cudzokrajnej ŠPZ" a "cigánoch".

Druhý typ zahŕňa varovania o "cigánoch", "rumunských ženách" alebo "Východoeurópanoch", ktorý sa ponevierajú v miestnych obchodoch s oblečením (v závislosti od lokality sa spomínajú rôzne značky), nadrogujú deti a v kabínke im oholia hlavy, aby s nimi mohli uniknúť bez povšimnutia. Účelom "únosov" je v tomto prípade taktiež odoberanie orgánov.

Polícia je v pravidelných intervaloch nútená zaoberať sa dôsledkami týchto príbehov. Ide napríklad o telefonáty od znepokojených matiek, ktoré žiadajú informácie o hrozbe potom, čo sa oni, alebo ich deti dostanú k nasledujúcemu e-mailovému upozorneniu o bulharských únoscov detí:

"Dávajte si veľký pozor na svoje deti!!!" V Bad Nauheime a Friedbergu sa pohybujú dvaja muži s bielou dodávkou s BG (bulharskými) ŠPZ, ktorí sa pokúšajú uniesť deti. Údajne ide o mafiou obchodujúcu s orgánmi. Tiež ich už videli v Butzbacha. Polícia po mužoch celý deň pátrala. Nenechávajte svoje deti von bez dozoru!"

Tieto správy sa zdieľali s veľkým množstvom používateľov. Nakoniec toto „varovanie“ obehlo celým Nemeckom s odkazom na viaceré mestá a obce. Podobné príbehy sa už v minulosti šírili. Vždy je rozumné si vytvoriť svoj vlastný úsudok, tieto príbehy však boli potvrdené ako hoaxy bez akýchkoľvek náznakov skutočnosti. Rôzne zdroje tvrdia, že boli zapríčinené na základe fiktívneho obsahu epizódy populárnej televíznej detektívnej drámy (*Tatort*) vysielanej v roku 2011, keďže prvé príbehy tohto druhu sa objavili po jej odvysielaní. Nebezpečenstvo takýchto vymyslených príbehov predstavuje počet ľudí, ktorí im uveria.

Polícia v nemeckom meste Gütersloh bola 20. januára 2014 nútená vydať nasledujúcu tlačovú správu v reakcii na status založený na verzii mýtu o „nadrogovaných a oholených deťoch“:

"Už pár mesiacov koluje na internete fáma, že z veľkého supermarketu bolo unesené dieťa (niekedy príbeh spomína obchody s nábytkom alebo obchodné domy) v Güterslohe. Tieto chýry tvrdia, že dieťa únoscovia z Rumunska vzali na WC, kde mu oholili hlavu, aby ho mohli uniesť a predať ho na orgány. Okresná polícia Gütersloh by chcela objasniť, že takáto udalosť sa NIKDY neodohrala. Sú to len desivé príbehy šíriace sa po internete a nemajú ABSOLÚTNE žiaden pravdivý základ.

Zdroje:

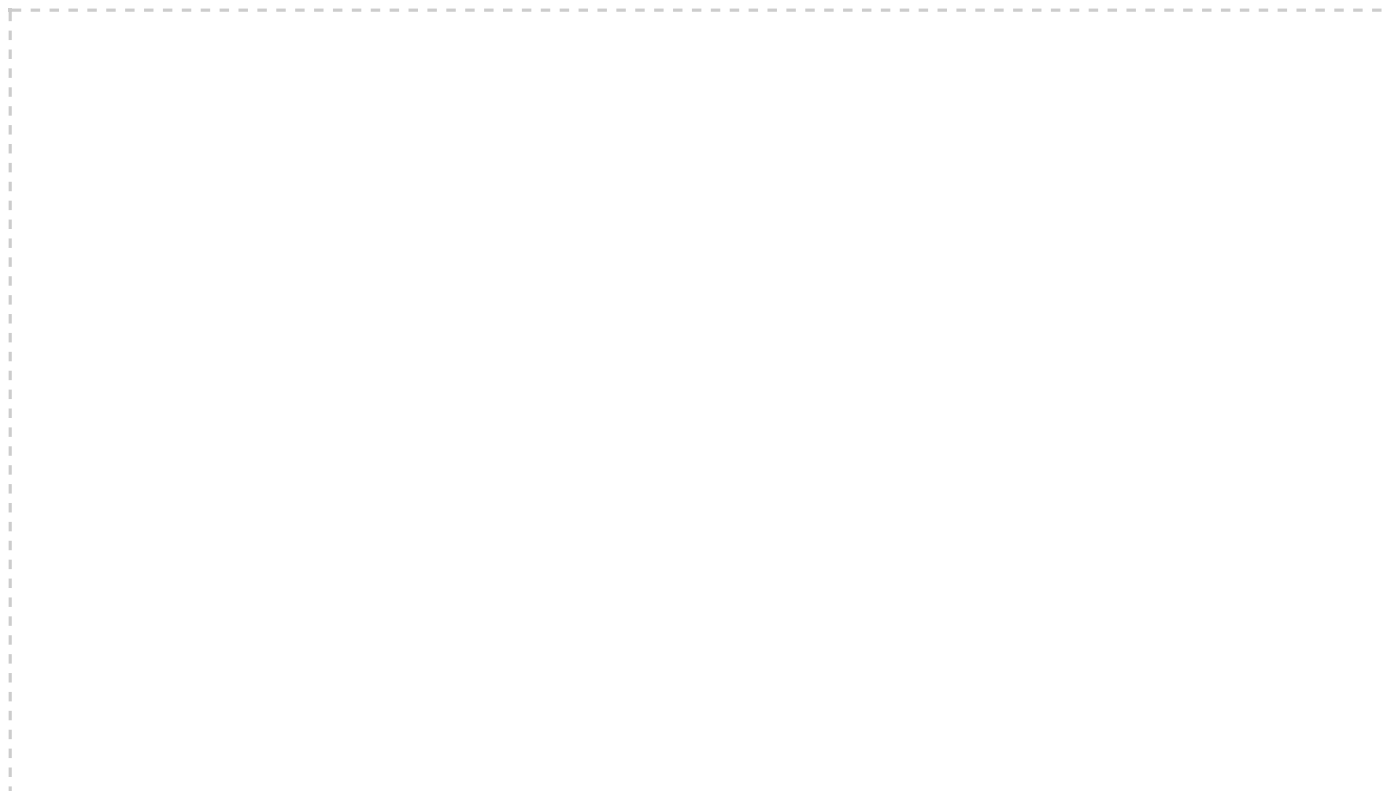
Facebook contributions from the years 2014 and 2012, documented from Mimikama.at

<http://www.mimikama.at/allgemein/die-organmafia-in-essen-und-duisburg-ein-fake-verbreitet-angst/#up6>

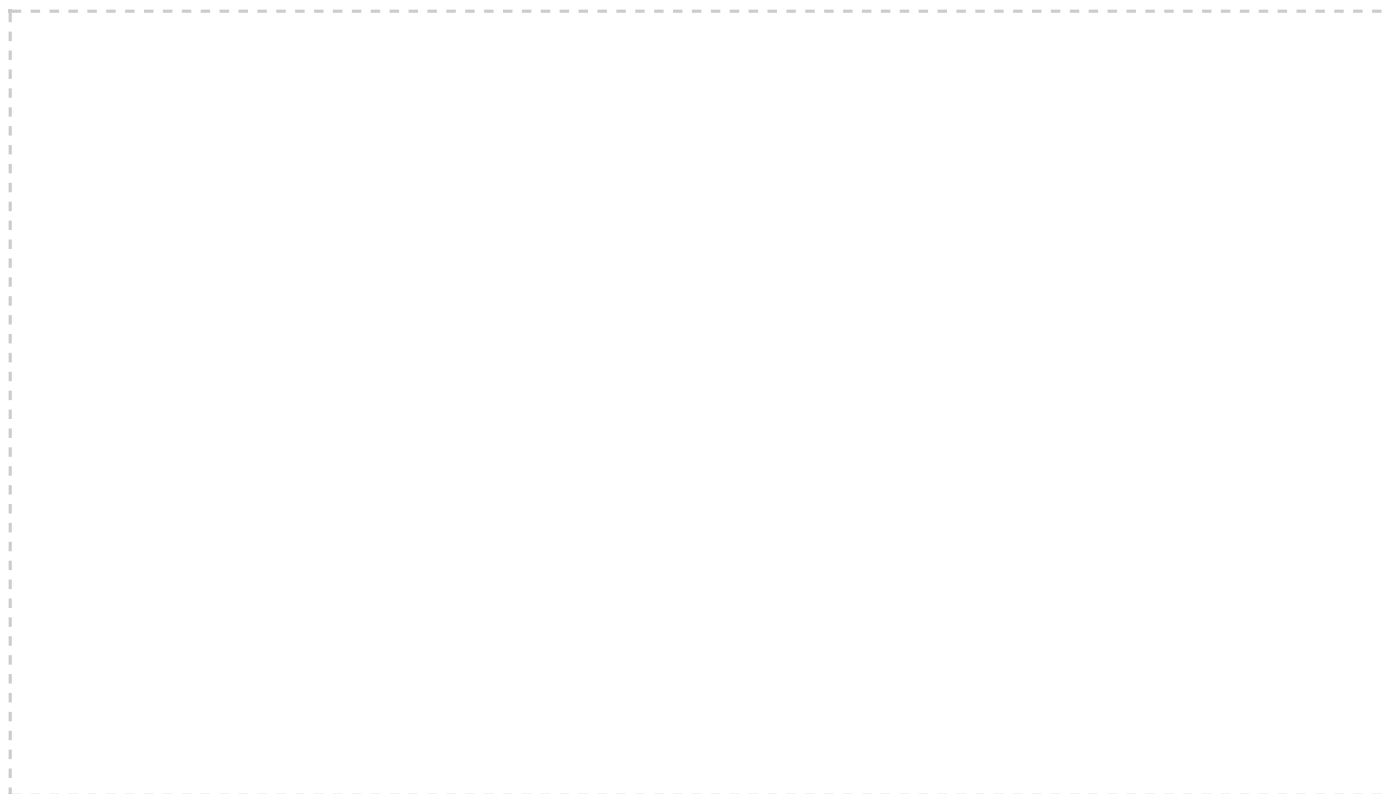
<http://www.mimikama.at/allgemein/vom-einbrecher-zum-chirurgen-so-etwas-geht-nur-auf-facebook/>

Úlohy

1. Popíšte, aké pocity mohli tieto falošné správy u ľudí vyvolať.

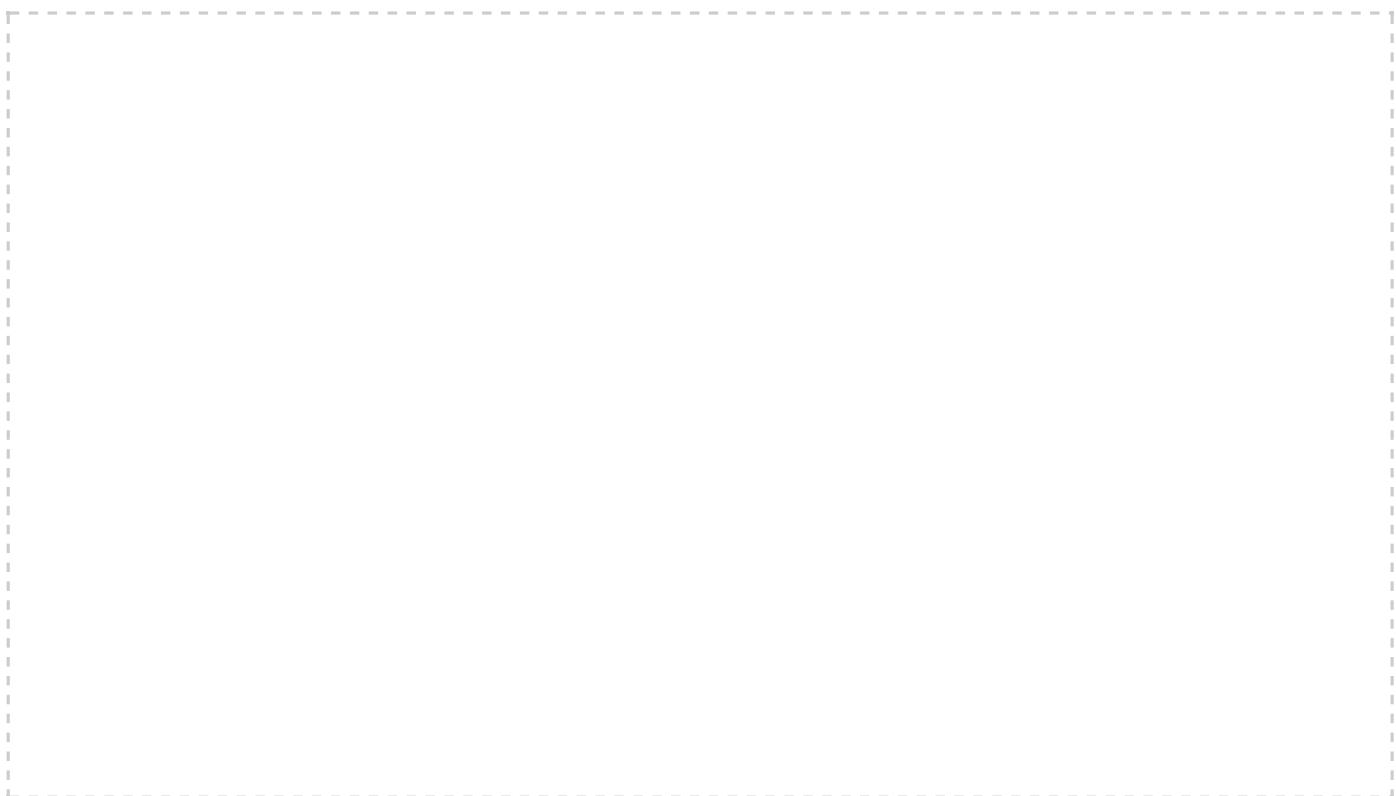
2. Tieto príbehy údajných zločincov opisujú rôznymi termínmi. Diskutujte o tom, či a do akej miery, sú termíny ako "cigáni", "Východoeurópania", "Bulhari", "Rumuni" použité na označenie rôznych skupín ľudí a či sa v skutočnosti môžu odvolávať na ten istý negatívny stereotyp.

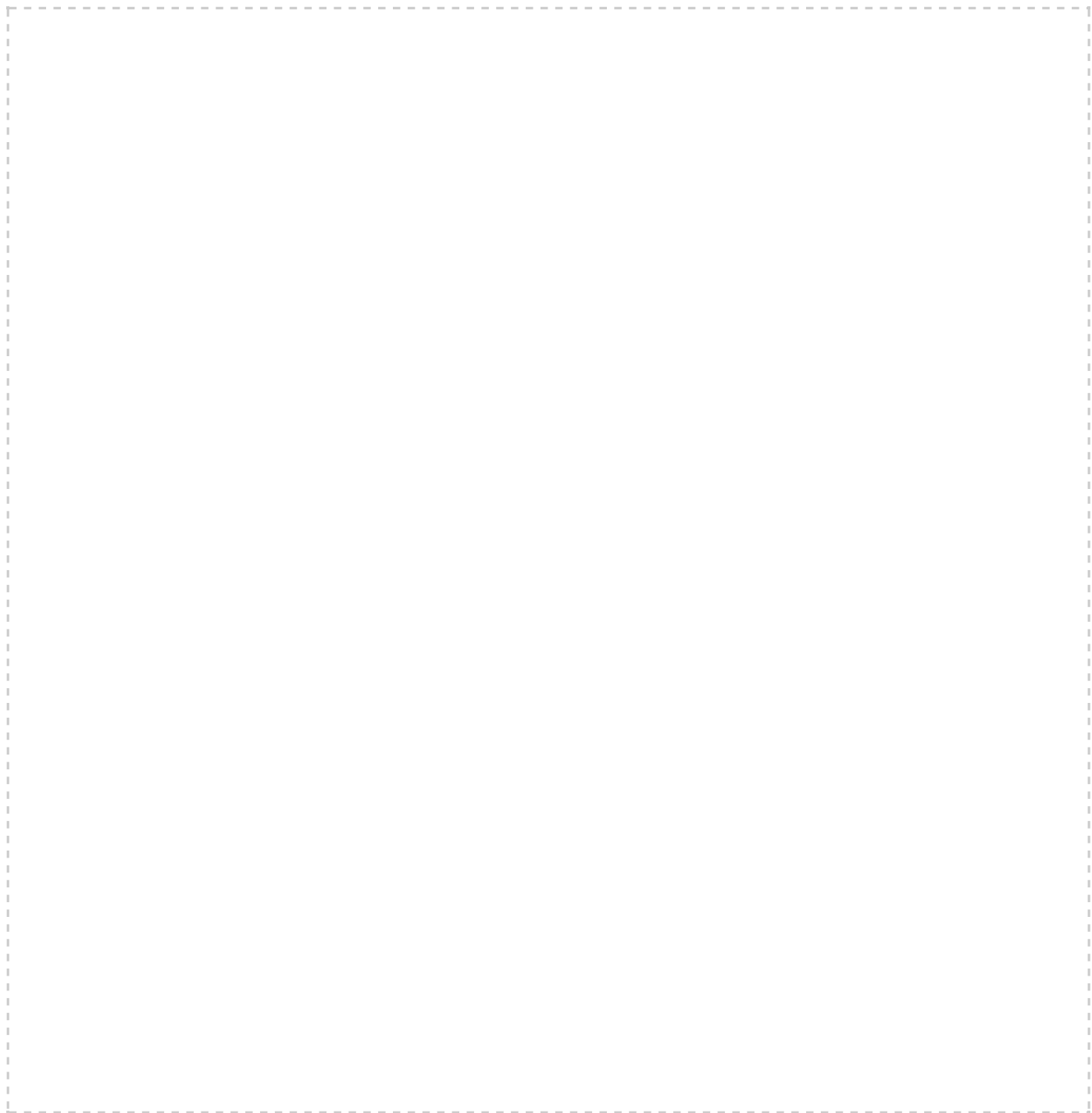
3. Viete o podobnom prípade falošných správ šíriacich sa skrze sociálne siete na Slovensku? Ak áno, zdieľajte ich.

4. Myslíte si, že medzi prípadom Márie a týmto hoaxom existuje prepojenie? Vysvetlite svoj názor.

5. Vyjadrite sa k tomuto tvrdeniu: "Tieto falošné správy predstavujú modernú obdobu starého predsudku o "cigánoch" unášajúcich deti.

M7 Pracovné listy "Útoky v Taliansku"

Od roku 2008 sa v Taliansku opakovane udialo niekoľko útokov na rómske obyvateľstvo. Niektoré z nich sa odohrali v meste Neapol.

Vo štvrti Neapolu s názvom Ponticelli, bola provizórna osada obývaná rómskou etnickou menšinou vystavená násilným útokom. Tieto nálety boli tak organizované, že ich médiá prirovnávali k pogromu. Hádzali sa kamene a na videách médiá zachytili mladých ľudí na motocykloch, ktorí na chatrče hádzali zápalné fľaše. Zhromaždený dav navyše vulgárne nadával hasičom snažiacim sa požiare uhasiť. Stovky Rómov utiekli na svojich vozidlách, zatiaľ čo 500 z nich bolo odprevađených z mesta policajnou eskortou. Skupina 56 Rómov vrátane 30 detí je od incidentu nezvestná. Žiadne správy neinformovali o akomkoľvek zatknutí výtržníkov a podpaľáčov.

V Taliansku žije približne 160 000 Rómov, a to predovšetkým na okraji miest. Približne polovica z nich má talianske občianstvo. Sintí spolu s Rómami v krajine predstavujú podľa oficiálnych čísel populáciu o veľkosti 342,000. Charitatívna organizácia Caritas však verí, že skutočné číslo bude značne vyššie, a to až 556,000.

Tento incident v Neapole zapríčinený známym predsudkom o "cigánoch kradnúcich deti" v meste vyvolal nevídané pobúrenie. Šestnásťročné rómske dievča zatknuté v deň incidentu sa malo údajne týždeň pred vypuknutím násilných útokov pokúsiť uniesť šesťmesačné dieťa. Podobné tvrdenia sa v talianskych mediách objavujú v pravidelných intervaloch. Novinári venujú značné množstvo priestoru v rubrikách o týchto údajných incidentoch, čím prispievajú k šíreniu atmosféry nevráživosti a nepriateľstva voči Rómom.

Spolu s hádzaním kameňov a zápalných fliaš, na Rómov útočili i fyzicky. Dve Rómky boli napríklad vyhnané zo supermarketu keď nakupovali. Ako sa spomínalo vyššie, neboli zaznamenané žiadne zatknutia podpaľáčov alebo útočníkov. Súčasná politická trieda by ich zrejme ani neuvítala, aj keď čiastočné pochopenie agresívneho chovania davu primátorkou Neapolu, Rosa Russo Iervolino, ktorá je zároveň členom ľavicovej demokratickej strany, nie je nič úctyhodné.

Niekoľko dní po udalostiach uverejnila talianska kancelária organizácie pre ľudské práva EveryOneGroup správu, v ktorej sa uvádza, že popis incidentu od polície a médií nemôže byť presný. Zamestnanci skupiny EveryOneGroup sa domnievajú, že zatknutá 16-ročná Angelica V. bola vlákaná do pasce, a že matka dieťaťa Flora M., spolu so svojim otcom patrili k skupine miestnych obyvateľov, ktorí sa už niekoľkokrát stretli, aby prediskutovali ako sa zbavia rómskych sídiel v ich oblasti. Tvrdenie o únose dieťaťa mohlo slúžiť ako katalyzátor následných útokov na rómske rezidencie vedúce k ich evakuácii.

Taliansky súd odsúdil Angelicu V. na takmer štyri roky väzenia na základe vyhlásení Flory M., a to bez ďalších spoľahlivých dôkazov. Už prepustená z väzenia po výkone trestu, Angelica V. naďalej tvrdí, že bola nespravodlivo obvinená a odsúdená a na dcéru Flory M., sa maximálne pozrela.

Zdroje:

Wikinews of 17.05.2008: https://de.wikinews.org/wiki/Ausschreitungen_gegen_Roma_in_Italien

Braun, Michael (2008): Pogrome in Neapel: Molotow-Cocktails auf Roma-Baracken. In: Online edition of taz of 15. Mai 2008. <http://www.taz.de/!5182179/>

EveryOneGroup (2008): Anti-gypsy sentiments out of control in Italy. The truth about the kidnapping in Naples.

[http://everyonegroup.com/Everyone/MainPage/Entries/2008/5/18_Anti-](http://everyonegroup.com/Everyone/MainPage/Entries/2008/5/18_Anti-gypsy_sentiments_out_of_control_in_Italy._The_truth_about_the_kidnapping_in_Naples.html)

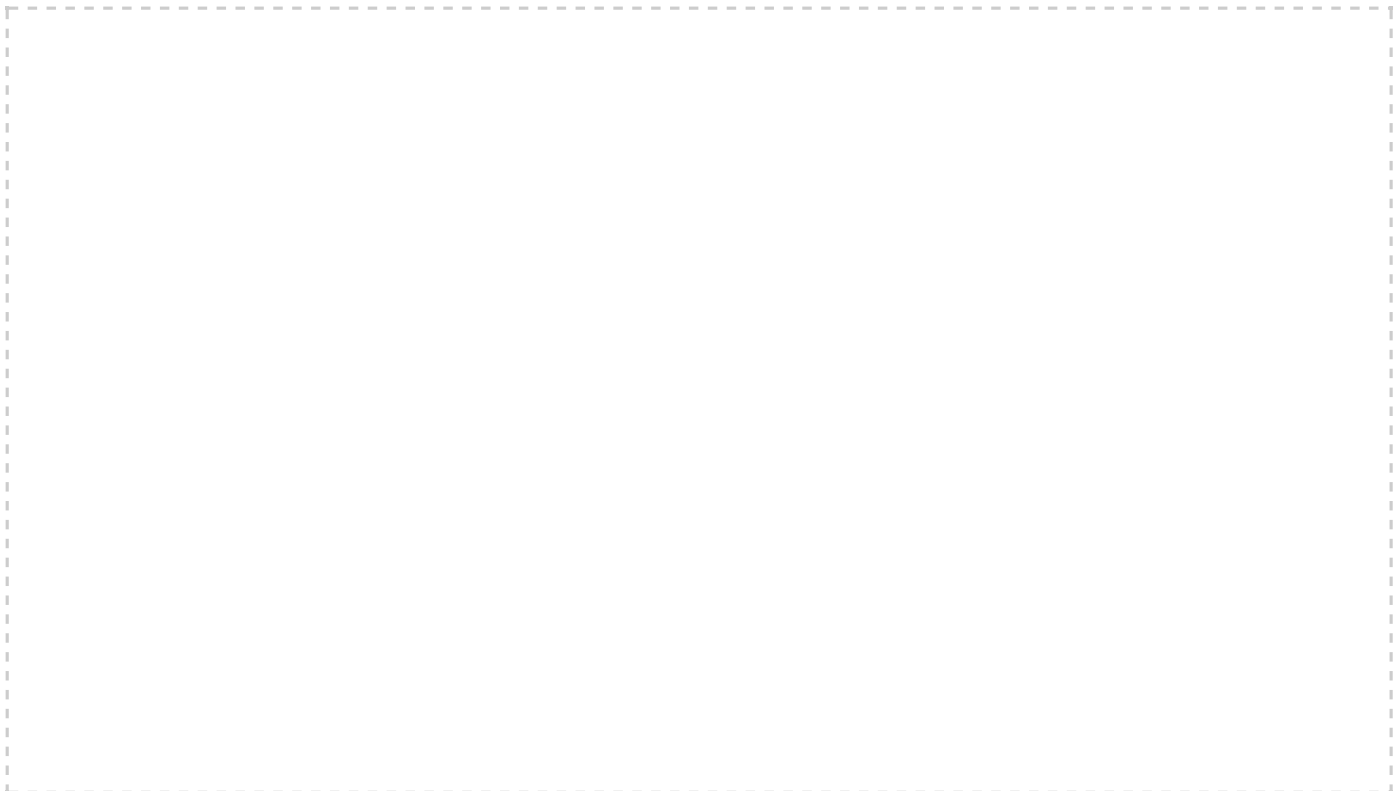
[gypsy_sentiments_out_of_control_in_Italy._The_truth_about_the_kidnapping_in_Naples.html](http://everyonegroup.com/Everyone/MainPage/Entries/2008/5/18_Anti-gypsy_sentiments_out_of_control_in_Italy._The_truth_about_the_kidnapping_in_Naples.html)

Manzo, Guiseppe/Viscardi, Alessio (2012): Interview with Angelica Varga: Angelica tona a Ponticelli e racconta la sua verità.

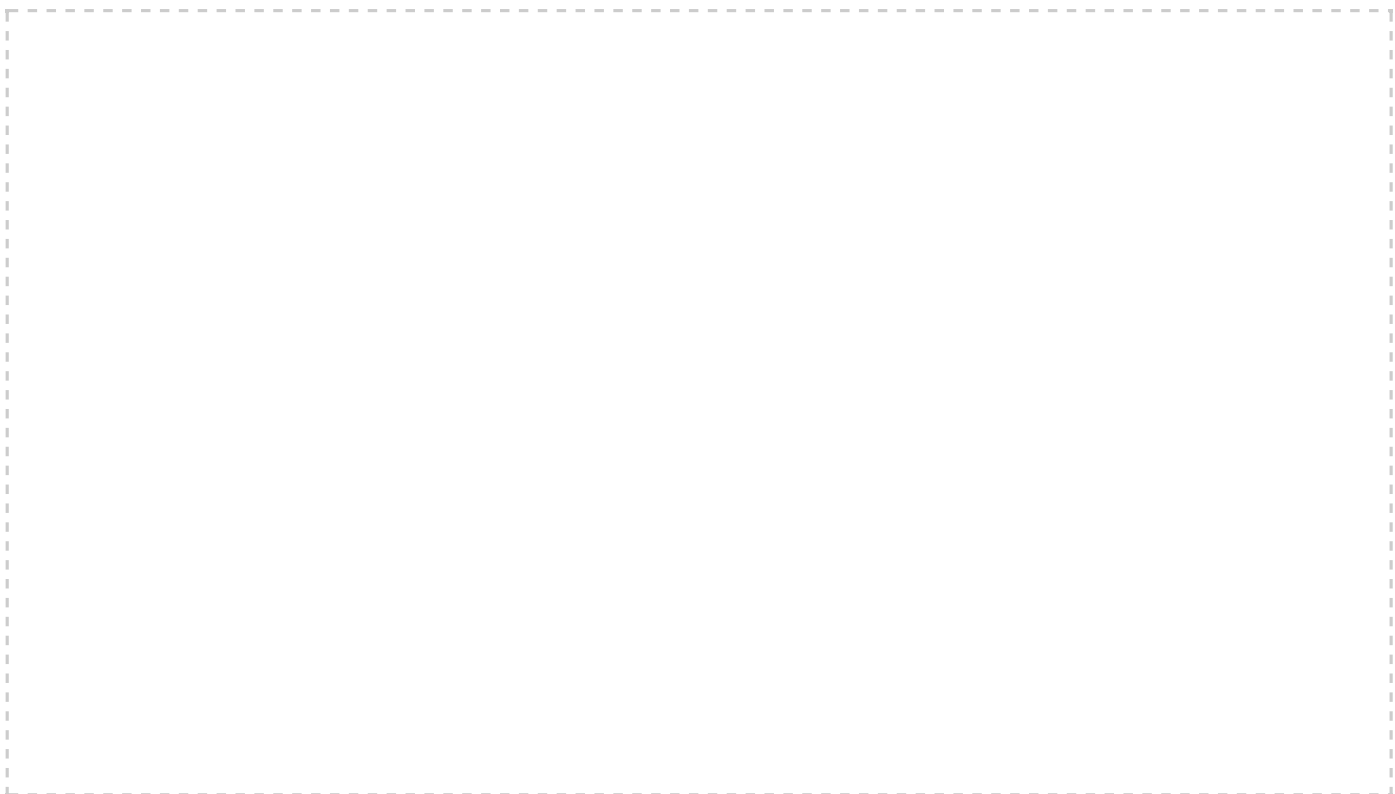
<http://www.fanpage.it/angelica-torna-a-ponticelli-e-racconta-la-sua-verita-reportage/>

Úlohy

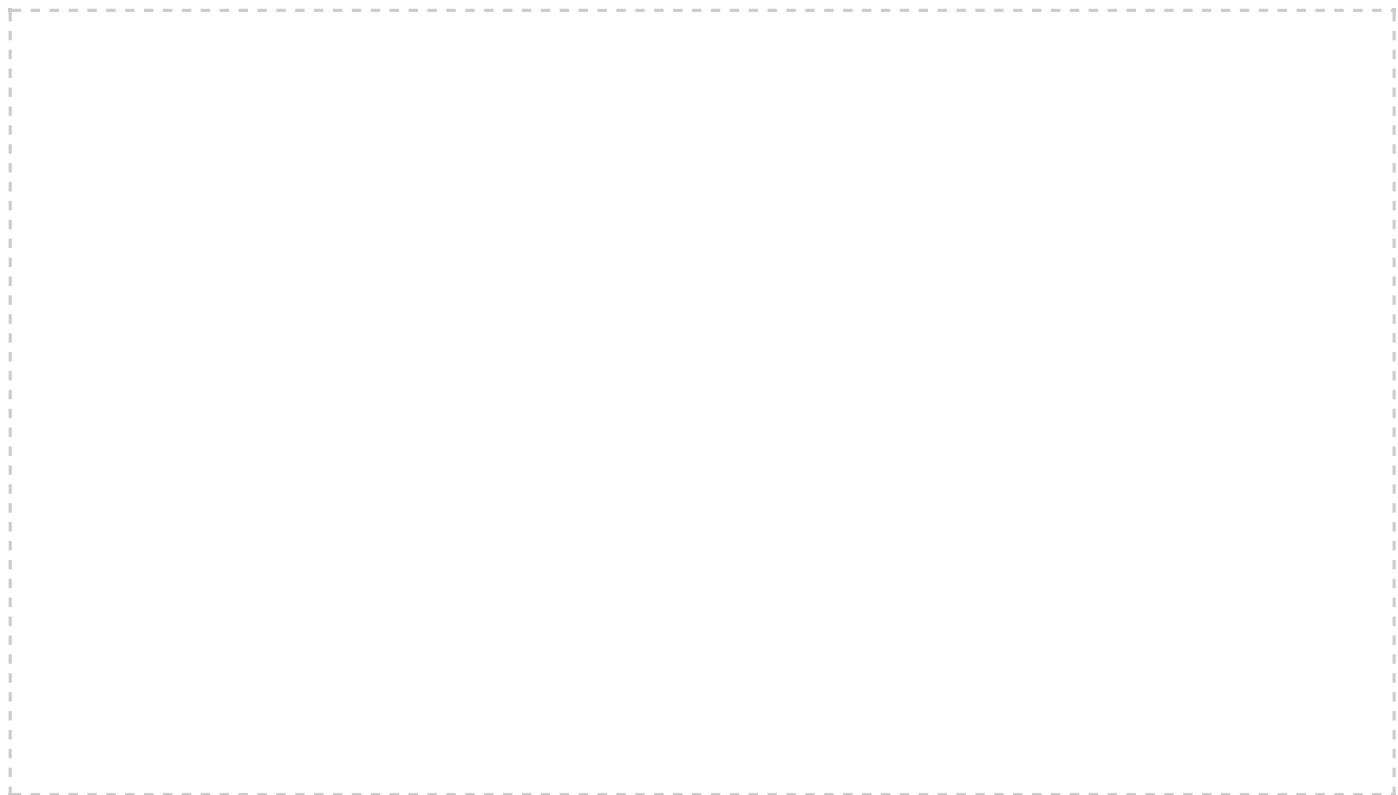
1. Opíšte udalosti v Neapole.

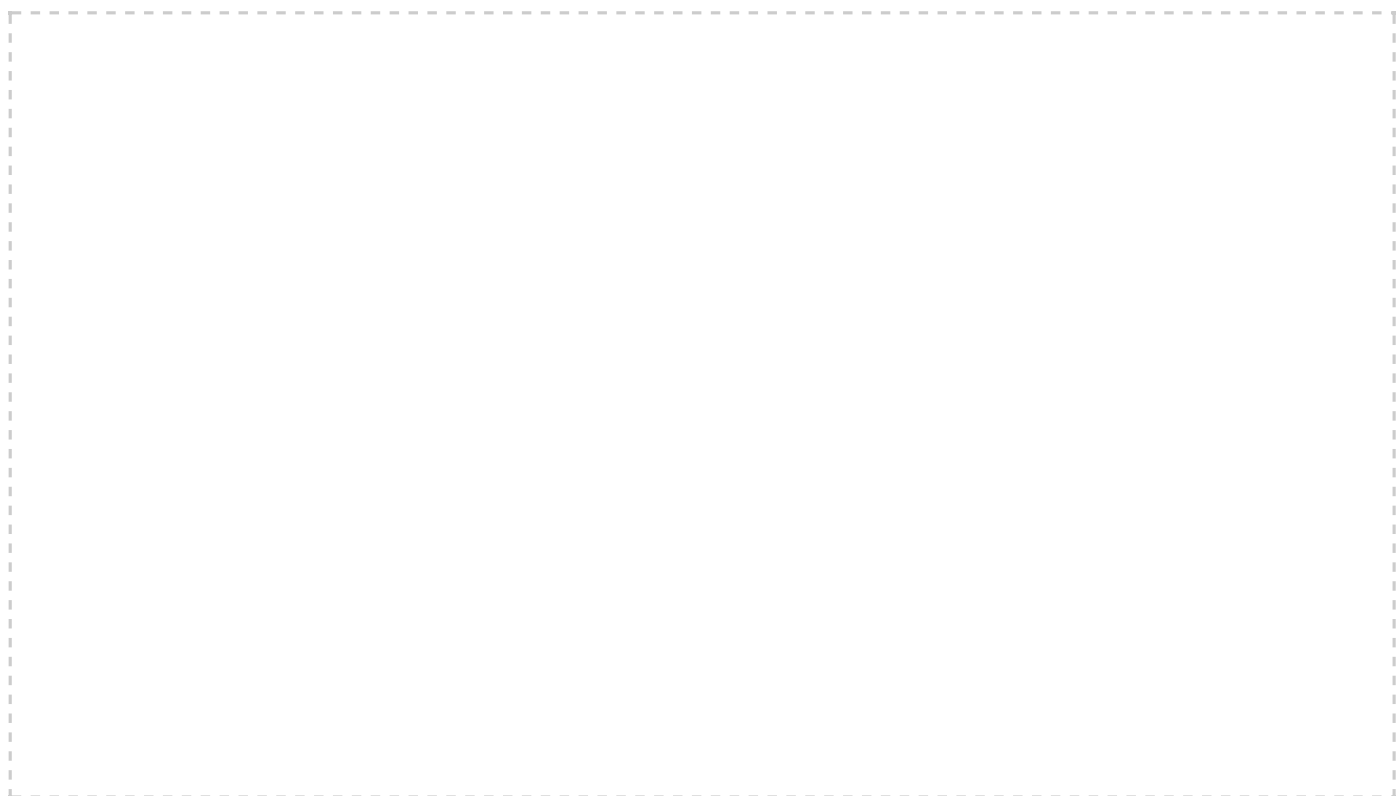
2. Vysvetlite úlohu, ktorú v týchto udalostiach zohral obyčajný predpoklad, že sa rómske dievča pokúsilo uniesť dieťa.

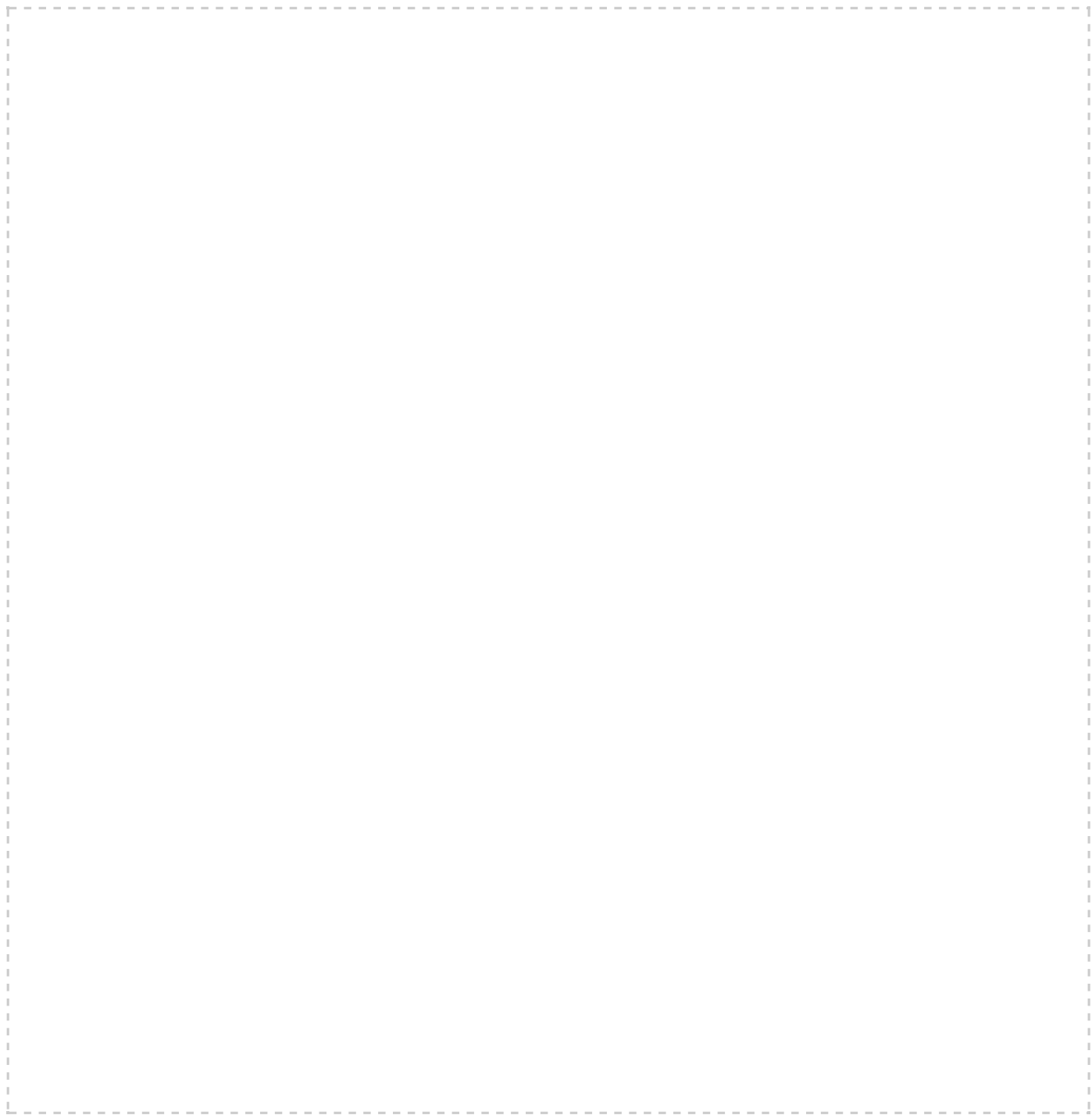
3. Za predpokladu, že Angelica V. skutočne chcela uniesť dieťa, vysvetlite, prečo miestni obyvatelia tejto oblasti napadli iných rómskych a nerómskych Rumunov a zničili ich domovy.

4. Myslíte si, že existuje spojenie medzi talianskymi udalosťami a falošnými správami okolo „Márie“?

5. Uveďte svoj názor na nasledujúce vyhlásenie: „Predsudky o "cigánoch" unášajúcich deti sú nebezpečné, pretože môžu slúžiť ako odôvodnenie násilia voči rómskemu ľudu.“

M8 Pracovné listy "Zvonár u Matky Božej"

Viacerí z vás budú poznať príbeh o hrbáčovi z Notre Dame a "cigánskej dievčine" Esmeralde. Môžete ho poznať vďaka animovanému filmu od Disney z roku 1996. Film je založený na románe francúzskeho spisovateľa Viktora Hugo a bol napísaný pred viac než 180 rokmi. Nižšie môžete nájsť opis jednotlivých častí príbehu. Pozorne si ich prečítajte a pokúste sa zistiť, čo sa deje. Nasledujúce otázky by vás mali viesť:

Je Esmeraldina matka "cigánka"?

Kto Esmeraldu vychoval?

Román rozpráva príbeh francúzskej prostitútky Paquette, ktorá tužila po dieťati. Nakoniec priviedla na svet krásne dievčatko, ktorej dala meno Agnes. V jeden deň, do mesta kde žili, pricválala skupina jazdcov. Boli to tuláci a zloději cestujúci po krajine.

Román ich opisuje ako ľudí tmavej pokožky s kučeravými vlasmi a krúžkami v ušiach. Tváre žien boli údajne ešte tmavšie a ich vlasy boli zopnuté v chvostoch. Ich deti boli ako opice, pričom všetci z nich boli pohania. Vravelo sa, že veštili budúcnosť a dokonca existovali i fámy, že kradli deti a boli kanibalmi.

Paquette chcela, aby vyveštili budúcnosť jej dcérke, a tak ju priviezla k "cigánom". "Cigáni" sa dievčatka dotýkali a hladili ho, no bábo sa po chvíli rozplakalo, pretože sa ich bálo. Vyveštili jej, že ju čakalo v živote šťastie. Mala sa stať najkrajšou a najšťastnejšou kráľovnou.

Nasledujúce ráno, zatiaľ čo malá Agnes spala, sa Paquette pobrala navštíviť susedu a podeliť sa s dobrou novinou. Keď sa však vrátila, dvere boli otvorené a dieťa zmizlo. Jediné, čo po nej ostalo, bola jedna z jej topánok.

Matka bola veľmi rozrušená, nikto nič nevidel, ani jej nevedel nijako pomôcť. Po dlhých chvíľach strávených plakaním nad dcérinou topánkou v zúrivosti zrevala "Do tábora Egypťanov! Upálme čarodejnice!" "Cigánov" tam však už nebolo.

Román potom rozpráva o komplikovanom príbehu hrbáča a Esmeraldy. Paquette, známa tiež ako La Chantefleurie, sa stala náboženským pustovníkom, samotárom.

Na konci románu má byť Esmeralda popravená. Ako tak uteká pred popravou, schytí ju samotárka žijúca v cele. Esmeralda sa jej pýta, ako jej ublížila. Namiesto odpovede, samotárka zamrmle "Dcéra Egypta! Dcéra Egypta! Dcéra Egypta!" Potom kričiac na Esmeraldu odpovie, že kedysi mala krásnu dcéru menom Agnes, ktorú ukradli a zjedli. Esmeralda odpovedá, že v tom čase ona zrejme ešte ani nebola na svete. Pustovníčka namieta a tvrdí, že Esmeralda v tom čase musela byť s "cigánmi". Jej dcéra by bola v tom istom veku ako Esmeralda teraz. Ubehlo už 15 rokov, odkedy jej "cigáni" uniesli dcéru a zjedli svojimi vlastnými zubami.

Ako sa jazdci blížia, Esmeralda prosí pustovníčku o milosť. Nikdy jej predsa neublížila. Pustovníčka by ju sa mala zľutovať a pustiť ju, veď podobne ako ona hľadala svoj dcéru, Esmeralda tak hľadala svojich rodičov. Pustovníčka v zúfalstve Esmeralde ukáže malú topánočku, kedy Esmeralda otvorí taštičku, ktorú nosí na krku a vyberie z nej druhú topánočku. V tom momente obe okamžite pochopia, čo sa deje a ich zúfalstvo sa mení na nespútanú radosť.

Zdroje:

Hugo, Victor (1858): Notre Dame. Oder die Liebfrauenkirche zu Paris. Ein historischer Roman. Band 1. Übersetzt von Friedrich Seybold. Stuttgart. Online verfügbar im Projekt Gutenberg unter

<http://gutenberg.spiegel.de/buch/notre-dame-4481/19> (18.02.2016).

Hugo, Victor (1858): Notre Dame. Oder die Liebfrauenkirche zu Paris. Ein historischer Roman. Band 2. Übersetzt von Friedrich Seybold. Stuttgart. Online verfügbar im Projekt Gutenberg unter

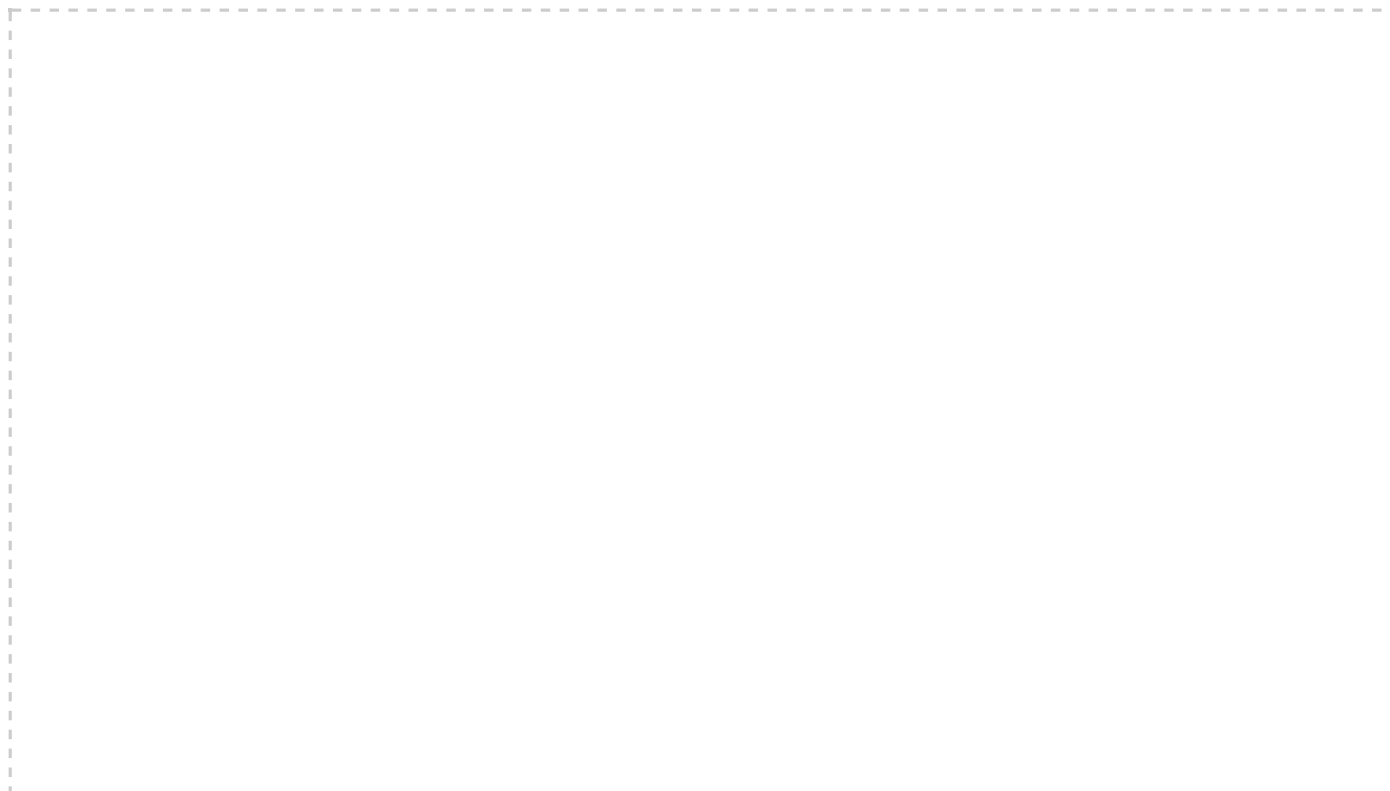
<http://gutenberg.spiegel.de/buch/gesammelte-werke-band-2-4473/18> (18.02.2016).

Hugo Victor (1858) The Hunchback of Notre-Dame (Notre-Dame de Paris) Deni ; London, Everyman's Library Dutton: New York 1973 (Aldine Press, J. Letchworth, Herts for J. M. Dent & Sons Ltd)

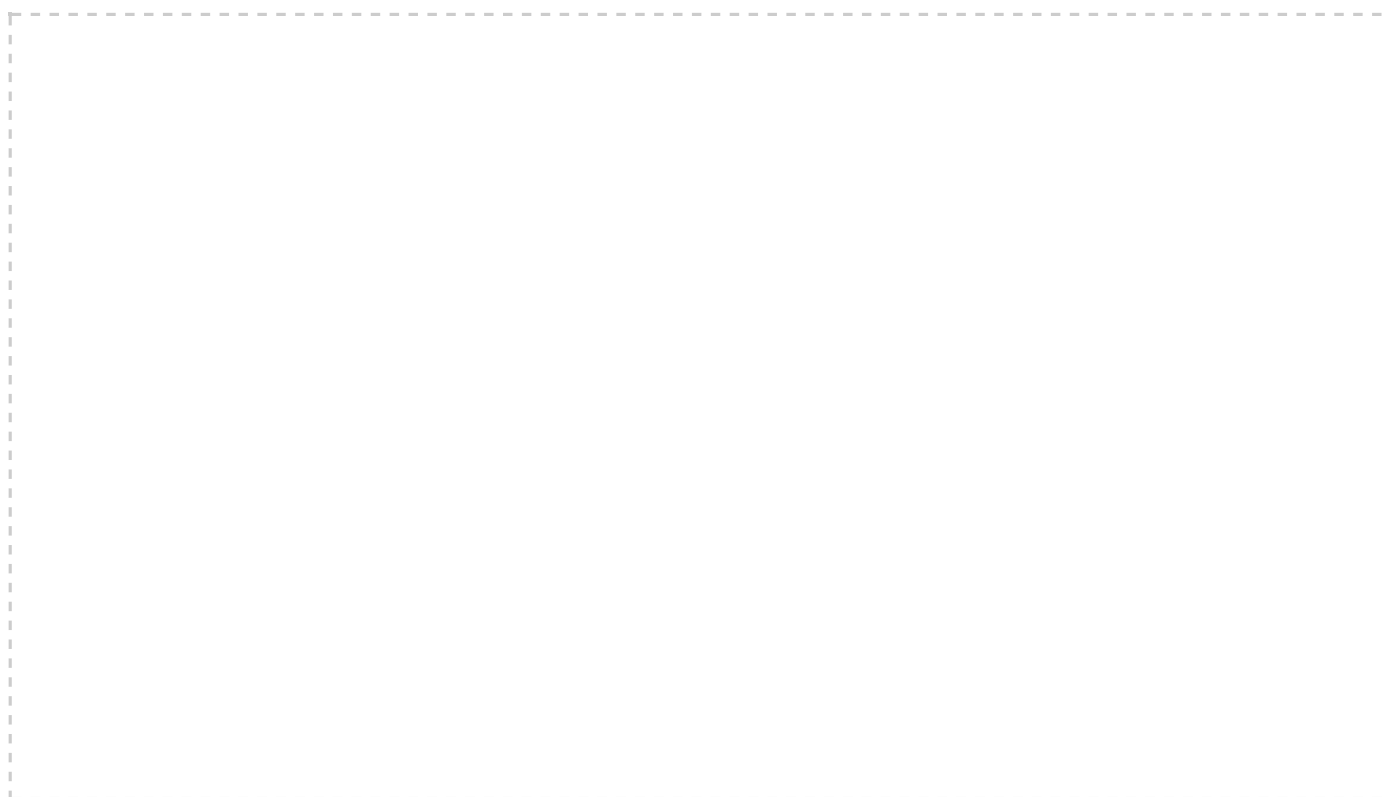
https://archive.org/stream/in.ernet.dli.2015.202635/2015.202635.Victor-Hugo_djvu.txt

Úlohy

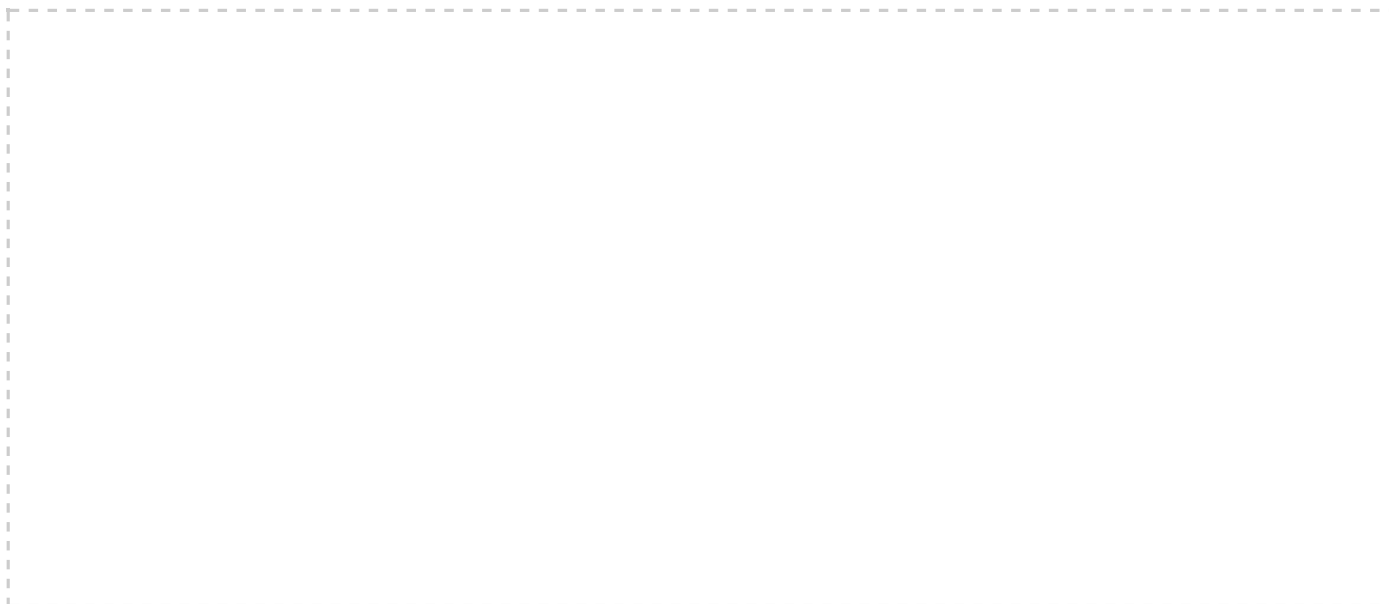
1. Vysvetlite strach a úzkosť prežitú postavami v tomto príbehu.

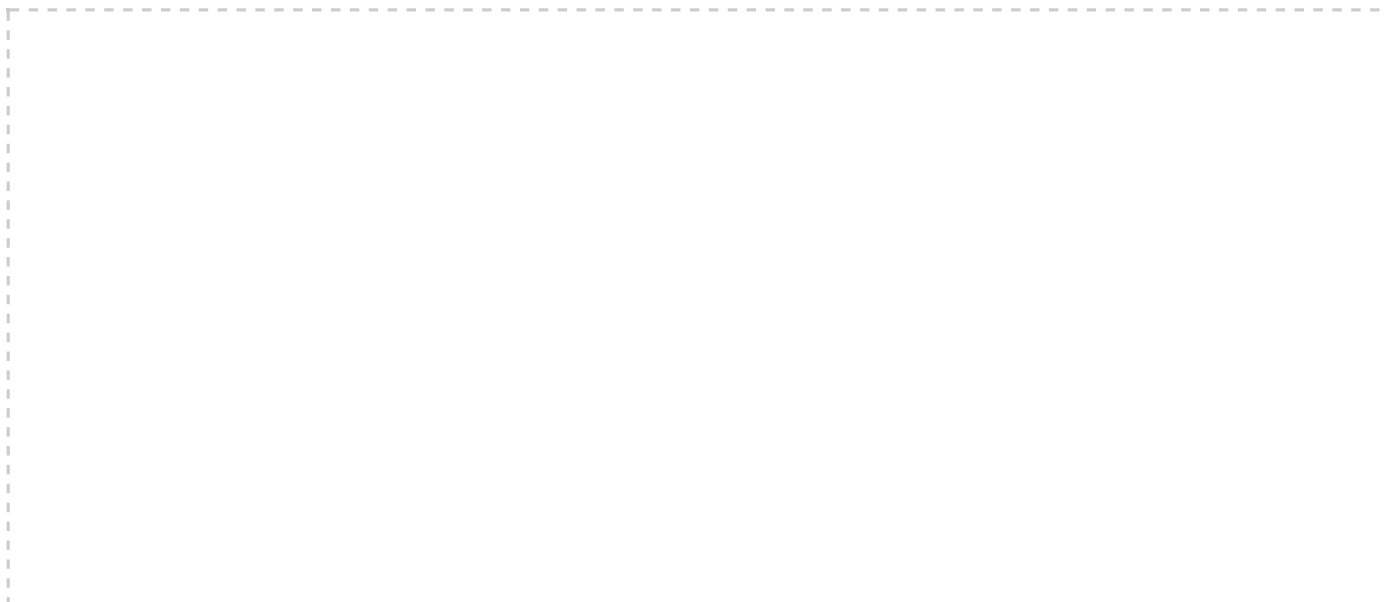
2. Vysvetlite dôvody nenávisť pustovníčky voči skupine opísanej ako "cigáni" a na koho sa vzťahujú slová ako "Egyptania", "pohani" a "čarodejnice".

3. Prehodnoťte toto tvrdenie „Tento román je nebezpečný, pretože podporuje staré predsudky tvrdiace, že „cigáni“ unášali deti“.

4. Disneyho film "Zvonár u Matky Božej" vynechal túto časť príbehu. Prečo si myslíte, že je to tak?

M9 Základné informácie "Ako fungujú anticigánske predsudky?"

Pojem „anticiganizmus“ označuje nepriateľské postoje a praktiky voči tzv. „cigánom“ založené na rasistických presvedčeniach. Zahŕňa rôzne druhy javov, vrátane tendencií mediálnych správ, podpaľačských útokov a vzdelávacích ťažkostí, ktorým čelia mnohí rómski obyvatelia.

Všetky typy nevraživého správania voči skupine, alebo jednotlivcom klasifikovaným ako príslušníkom tejto skupiny vznikajú trojfázovým procesom (viď diagram v materiáloch). Prvá etapa zahŕňa vytvorenie aspoň dvoch homogénnych skupín, skupiny „my“ a skupiny „oni“, ktorých členovia sa od seba odlišujú na základe očividnej (alebo údajne očividnej) nemennej črty. Takéto charakteristiky môžu zahŕňať „rasu“, národnosť, etnický pôvod alebo „kultúru“, ktoré sú vnímané ako naveky nemenné. Druhá etapa vzniku predsudkov znamená pripisovanie špecifických charakteristík všetkým členom určitej skupiny na základe predpokladu, že „všetky X sú Y“. Príkladom môže byť tvrdenie „Všetci cigáni sú povaľáci“. Tretia etapa zahŕňa hodnotenie týchto charakteristík, čo zvyčajne vedie k odmietnutiu charakteristík pripísaných skupine "oni" a ocenenie charakteristík pripísaných skupine "my". Tento trojstupňový proces nám umožňuje pochopiť množstvo ďalších súvisiacich mechanizmov, o ktorých budeme teraz diskutovať.

Jednou z príčin nevraživosti voči inej spoločenskej skupine môže byť to, že posilňuje súdržnosť skupiny "my", čo sa následne odráža na zvýšenom sebedomí jej členov. Základné pravidlo predstáv a stereotypov pripisovaných "cigánom" je, že nevznikajú na základe reálnych čŕt a správania tejto skupiny. Namiesto toho by sme mali považovať anticigánske predsudky za projekcie, t.j. vymyslené typy vnímania, prostredníctvom ktorých členovia skupiny "my" prenášajú na druhú skupinu črty a aktivity spoločenskými normami a hodnotami považované za nevhodné. Tento mechanizmus predstavuje základy všetkých hlboko zakorených kolektívnych predsudkov.

Nebezpečenstvo predsudkov leží v ich tendencií vyústiť do spoločenskej interakcie a praktík, ktoré môžu výrazne obmedziť životné šance skupín. Predsudky tak dokonca môžu viesť ku katastrofickej strate alebo poškodeniu majetku, zdravia a života. Takéto sociálne interakcie a praktiky zahŕňajú popri násilných činoch štruktúrnu diskrimináciu v oblastiach, ako je vzdelávanie. Tieto drobné, no pritom hlboké mechanizmy vylúčenia často fungujú na podvedomej úrovni a sú skôr výsledkom nedostatku citlivosti a sebareflexie, než úmyselnej nevraživosti.

Nepriateľské zmýšľanie voči iným sociálnym skupinám, spoločenské praktiky a formovanie predsudkov je podmienené politickým a historickým kontextom, v ktorom sa objavujú a existujú. Tento kontext môže zabrániť anticigánstvu prejavíť sa, podnieť jeho vývoj alebo v najlepšom prípade ho potlačiť. Motivácia ľudí páchať diskriminačné činy, alebo vylučovať inú skupinu pramení z predsudkov a stereotypov rozšírených vo väčšinovej kultúre. Prítomnosť samotných predsudkov a stereotypov však na zrod anticigánskych skutkov nestačí. Tie sa objavujú, až keď sa okolitý kontext stretne a interaguje s týmito predsudkami.

Veľa Európanov vyrastá s predsudkami o "cigánoch", pričom zvyčajne nemali možnosť interagovať - aspoň nie vedome - s ozajstným členom rómskej komunity. Proticigánske stereotypy a predsudky sa objavujú vo všetkých oblastiach spoločnosti a sú reprodukováné a šírené knihami, filmami, piesňami, reklamami a médiami. Takto vstupujú do života detí a mentality v domácnostiach, školách a širšom spoločenskom prostredí. Väčšina z týchto predsudkov má negatívny charakter, ako napríklad predstava, že „cigáni“ sú „leniví“ a „boja sa práce“. Existujú však i pozitívne vnímané stereotypy, ako napríklad romantická myšlienka bezstarostného „cigánskeho života“.

Teraz načrtneme niekoľko príkladov kľúčových, vzájomne prepojených predsudkov a asociácií alebo atribútov, ktoré vytvárajú anticigánske myslenie. Slová „bez identity“ sú ústredným atribútom pripisovaným "cigánom", ktoré ich opisujú ako "nomádov" alebo ľudí "bez vlasti". Takýto opis odopiera rómskemu ľudu národnosť, ktorá je vnímaná ako "stabilná a nemenná" a zároveň z nich robí skupinu, ktorej chýba základná charakteristika tvorby identity, tak ako ju chápe skupina "my". Toto ponímanie "národnosti" ju nevníma ako občianstvo, ale skôr ako kombináciu národnej tradície, kultúry s pevnými prvkami, národným územím a národným štátom. Druhým kľúčovým pojmom v ideológii anticiganizmu je pripisovanie rómskym ľuďom parazitický životný štýl. Najjasnejším a najvýraznejším prejavom tejto myšlienky môže byť často sa vyskytujúca konštrukcia protikladu medzi „cigánom“ a „farmárom“. Väčšina populácie berie rolu farmára, teda toho, kto produkuje jedlo. Na základe anticigánskych predsudkov je však "cigánom" pripisovaná rola tých, čo žijú z rúk farmára.

Pripisovanie "cigánom" porušovanie a nedodržiavanie spoločenských princípov spojených s rozdeľovaním statkov, ako je majetok, pracovná sila a zákon, z ich správania tento predsudok robí archaické, pred-civilizačné a parazitické. Týmto sa formuje jadro, okolo ktorého rastú predsudky a stereotypy uvedené vyššie.

Ďalší kľúčový prvok anticigánskeho zmýšľania je spojený s bezstarostným a nedisciplinovaným postojom "cigána" k životu. Často sa tento postoj porovnáva s odlišným postojom väčšiny spoločnosti. Rozličné stereotypy a predsudky potvrdzujú toto základné presvedčenie, ako napr. projekcie, že "cigáni" sú neustále pod vplyvom alkoholu alebo drog, že priveľa fajčia, sú sexuálne nespútaní, nahlas vyjadrujú svoje emócie a odovzdávajú sa extatickej a dramatickej hudbe a tancu.

Anticiganizmus je komplexný jav, ktorý je nutné podrobiť hlbšej analýze. Vzdelávacie prístupy venujúce sa tejto otázke, by sa nemali sústrediť len na jeden jeho aspekt, ale mali by sa venovať všetkým možným faktorom, ktoré zahŕňa.

Zdroj:

Abridged from End, Markus (2014): Die Wirkungsweise der antiziganistischen Vorurteilsstruktur. In Alte Feuerwache e.V. Jugendbildungsstätte Kaubstraße (ed.): Methodenhandbuch zum Thema Antiziganismus für die schulische und außerschulische Bildungsarbeit, 2nd edition, Münster, pp. 24-29.

M10 Graf/schéma "Ako vznikajú anticigánske predsudky?"

v rámci skupiny

"Taliani", "Nemci", "Kresťania", atď.

mimo skupiny

"Cigáni", "Rómovia", "pohania", atď

Zdroj:

Markus End for Georg Eckert Institute / zwischenstoene.info